Poštnina plačana v gotovini.

Maribor, 27. marca 1937

Številka 12

Izhaja tedensko
Velja po pošti dostavljen:
na mesec . . . Din 10·—
za pol leta . . . Din 55·—
na leto . . . . Din 100·—
za tujino letno . Din 150·—
Oglasi po tarifi
Rokopisov ne vračamo

NEODVISNOST

Tednik za vsa javna vprašanja

Leto II.

Uredništvo in uprava:
Maribor
Prešernova ulica
Brzojav: Neodvisnost Maribor
Račun Poštne hranilnice
Ljubljana št. 17.160
Telefon uredništva in uprave
26-16

Vsebina:

Bralcem »Neodvisnosti« najlepše velikonočne pozdrave! — Beseda slovenskega učitelja. — Pereče slovensko kmečko gospodarstvo. — Stanovska zavest bo rešiteljica našega kmeta. — Kaj je slovensko kmečko-delavsko gibanje. — Dajte slovenskemu ljudstvu dostojen slovenski radio. — Delavski vestnik. — Mladina govori.. — Iz popotne torbe. — O filmu in filmski kritiki. — O Irankovcih v Španiji in pri nas. — Kulturni obzornik. — Zgodba o izgubljenem Prleku. — Dopisi.

»Neodvisnost« izhaja v soboto zjutraj. Posamezna številka stane Din 2.50.

Svobodno slovensko

veliko noč

vsem zvestim naročnikom in prijateljem »Neodvisnosti« in vsem borcem za slovensko demokracijo in socialnost!

Uredništvo in uprava »NEODVISNOSTI«.

Junaški odpor trpinčenega španskega naroda

Popoln polom ofenzive generala Franca na Madrid. — Francove čete prvič temeljito poražene. Beg k republikancem

Padec Malage v roke francovcev, katero so zavzele italijanske čete in potem silen napad ten čet na Madrid, je tudi v tistih, ki verujejo v pravico republikancev, vzbudil prepričanje, da bodo mednarodni nacisti nazadnje le triumfirali nad zlomljeno Španijo. Toda vse te nacistične zmage so bile samo prehodnega značaja. Francova ofenziva na Madrid je doživela enako usodo, kakor spomladi l. 1918. nemška proti Parizu, ki je dokazala, da se tudi zadnji up Berlina ni uresničil. Izgledalo je, da bo Madrid v najkrajšem času popolnoma obkoljen in bo s tem njegova usoda zapečatena. Francove [illegible] čete so stale le še 5 km pred mestom Guadalajaro, skozi katero teče zadnja res prvovrstna cestna zveza med Madridom in Valencijo. Se en uspešen sunek, pa bi bilo še te edine zveze konec!

Prav v tistem najbolj kritičnem trenotku so pa pokazali branilci Madrida novo junaštvo, vredno vsega občudovanja. Prešli so v protinapad, ki je popolnoma uspel. Poslužili so se pri tem v prvi vrsti letal in tankov, torej tistega orožja, ki je Italiji osvojilo Abesinijo in iztrgalo iz rok republikancev tudi Malago.

Čete, ki so predirale spredaj, so bile s tem tako presenečene in zbegane, da so morale opustiti vsako nadaljnje napadanje in pričeti umik proti severovzhodu. Nekaj časa so se umikale še v redu, vedno hujši pritisk republikancev jih je pa nazadnje pognal v divji beg. Pustile so na bojišču ogromno število tankov, topov, strojnic in drugega orožja, razen tega pa tudi zelo mnogo ujetnikov. Ta poraz je [illegible] tako demoraliziral, da so pričeli bežati s Francove na republikansko stran. Ti pribežniki so potem izdali vse podatke o četah v Francovi Španiji in povedali tudi, da bo boj lahek, kakor je bil v Abesiniji in deloma tudi pred Malago, a tu, pred Madridom, so spoznali, da jim stoje nasproti neupogljivi junaki.

Zasledovanje poraženih Francovih čet se je nadaljevalo ves teden, in sedaj republikanci niso zavzeli samo zopet vseh med Francovo ofenzivo izgubljenih postojank, ampak so osvojili še nove. Sedaj stoje republikanske čete pred Siguenco, ki leži več ko 120 km severnovzhodno od Madrida. Ako pogledamo na zemljevid, vidimo, da so tako daleč od Madrida, kakor znaša zračna črta Maribor—Vrhnika. Ako se republikancem posreči zavzeti Siguenco, se bodo morali francovci umakniti tudi iz pasu med tem krajem in Aragonijo, ki so ga zasedli že lani. Pa tudi ako se to ne zgodi, je vsaj Madrid s te strani zopet varen.

Zanimivo je, da francovci tudi na ostalih bojiščih kljub vztrajnim poizkusom niso dosegli nobenih uspehov, ampak prej celo neuspehe. Tako so bili na severnem bojišču prisiljeni izprazniti še preostali jim del Ovieda, iz katerega so umaknili vse civilno prebivalstvo. Drže se samo še v zahodnem delu mesta, a vse kaže, da bodo vrženi tudi od tam in bo mesto Oviedo v celoti očiščeno francovcev. Ako se to zgodi, bodo republikanci pomaknili svoje postojanke znatno proti zahodu in pridobili s tem tudi nov kos severne obale. Tudi pri Kordobi francovci niso imeli sreče. Njihove silovite napade so republikanci junaško odbili.

Te republikanske zmage zaenkrat seveda še niso odločilne, dasi dokazujejo, da je Francovo prodiranje kljub vsej nemški in italijanski podpori ustavljeno. To dejstvo bi moglo usodno uplivati na Francove čete, ki so itak že nezadovoljne s predolgim trajanjem vojske in slabo prehrano. Tudi denarnih sredstev je vedno manj. Francova vlada je bila sedaj prisiljena zapleniti v tistem delu Španije, ki je v njenih rokah, vse zlato zasebnikov, tudi vse prstane, verižice, ure itd. ter razne druge dragocenosti, kar je seveda vzbuidlo med prebivalstvom še večjo nejevoljo.

Poraz [illegible] čet je uplival zelo močno na ves evropski fašizem. Listi zatrjujejo, da je tudi italijanski ministrski predsednik Mussolini pred določenim časom odpotoval iz afriške kolonije Libije v Rim v glavnem zaradi teh porazov, da se posvetuje s svojimi ministri, diplomati in generali o nastalem položaju. V zvezi s tem zatrjujejo pariški listi, da stoji Italija pred važno odločitvijo, da ali popolnoma odtegne vsako nadaljnjo pomoč generalu Francu, ali pa da nastopi zanj odkrito z intervencijo svojega vojaštva. Ako bi se zgodilo poslednje, bi zašli v novo, doslej največjo nevarnost, da se iz španske državljanske vojske razvije nova splošna evropska vojska. Upajmo, da se to ne bo zgodilo in da se bo tudi tokrat našel mirnejši izhod.

Česa nočemo in kaj hočemo

Nočemo narodno nehati biti Slovenci, a hočemo biti državno Jugoslovani!

Nočemo, da bi eden sam odločal o usodi vseh, ker hočemo, da odločamo o vsem skupnem vsi!

Nočemo centralizma, ker zahtevamo narodne samouprave, a hočemo na znotraj in na zunaj trdno državo!

Nočemo, da bi slonela moč in trdnost države na paragrafih, ker hočemo, da nas veže bratstvo in iz medsebojnega spoštovanja rojena prostovoljna ljubezen!

Nočemo, da bi nas kdorkoli denarno izžemal, a hočemo, da žrtvujemo vsak po svojem sorazmerju vse, kar je potrebno za nemoten razvoj in zunanjo trdnost ter varnost države!

Nočemo, da bi naše slovensko denarništvo in gospodarstvo propadalo, ker hočemo, da raste Jugoslavija v gospodarsko skupnost z razdeljenimi nalogami in področji!

Nočemo, da bi bili socialno berači, ker hočemo, da bodi naš kruh najprej za to tu, da nas nasiti!

Nočemo, da nam jaše na hrbtu ne tuji ne domači kapital, a hočemo, da bodi trdno in zdravo naše narodno gospodarstvo!

Nočemo druge prosvete kakor slovensko, a hočemo, da se vzgajaj mladina vseh v medsebojnem spoštovanju in ljubezni!

Nočemo druge kulture kakor tisto, ki je zrasla in raste iz naših slovenskih duš in tal, a hočemo, da cenimo in spoznavamo vsi vse kulture!

Nočemo končno nikomur jemati njegovih pravic, a hočemo, da se spoštujejo brezpogojno po vseh pravice vseh! Enake dolžnosti — enake pravice!

Edina pot do zmage

Težko bi našli na Slovenskem človeka, zadovoljnega z razmerami, v katerih živimo. Od akademskega izobraženca, ki zasleduje dogodke javnega življenja, pa do trpečega kmeta in lačnega delavca, ki čutita te razmere najbolj neposredno na lastni koži, se zavedamo prav vsi, da ni tistega, kar bi si želeli in kar bi vsaj deloma tudi lahko bilo, ne v gospodarstvu ne v denarstvu ne v socialnem razmerju ne v prosveti in ne v kulturi in sploh — nikjer. Dan na dan slišimo od jutra do večera kritiko, tarnanje in včasih ze obupavanje. O vsem tem beremo lahko tudi v naših časnikih, v tistih, ki so glasila vladne skupine in v tistih, ki zastopajo opozicijo, v slovenskih in jugoslovenskih, malih in velikih. Koliko kritike beremo v »Slovencu« in drugih glasilih JRZ v Sloveniji, koliko v »Jutru« in ostalem tisku JNS, koliko celo v glasilu dravobanskih jugoslovenov, ljubljanskem »Pohodu«! Kaj bi pa šele bilo, ako bi se natisnilo vse tisto, kar se govori na raznih zborovanjih naših delavcev, kmetov, obrtnikov, trgovcev itd.

Ves naš narod je tako edin v prepričanju, da naše razmere niso v redu in da se sedanje stanje trajno ne more vzdržati, ako nočemo v popolno pogubo. In vendar — kako malo je med nami bistrih glav, ki bi segle temu vprašanju do dna in bi spoznale, od kod zlo. In kako še dosti manj jih je med temi razumevajočimi, ki bi bili resno pripravljeni kreniti na pot tistega dela, ki edina vodi v boljše! Med tistimi, ki ne najdejo pravega vzroka zla, so nekateri, ki zvračajo vse na »krizo«, drugi na razne režime ali celo samo na posamezne stranke, tretji pa na še razne mogoče in nemogoče druge faktorje. Prav tako zanimivi so tudi upi teh v temi tavajočih. Nekateri menijo, da je rešitev iz sedanjega zla v spremembi ministrov in poslancev, drugi verujejo v odrešitev v integralnem jugoslovenstvu, tretji celo v nekem jugoslovenskem fašizmu itd. Le najbistrejši med bistrimi pa vejo, **da so vsa naša teta pota sprememb in presnavljanj brez pomena, dokler se ne ozdravi zlo pri korenini, dokler se ne spremeni sistem centralizma!**

Najmanj 75 odstotkov vsega zla, ki ga Slovenci čutimo na svojih plečih, **izvira iz sistema centralizma, ki nam ne jemlje samo pravice do odločanja o svojih lastnih slovenskih gospodarskih, denarnih, socialnih, kulturnih in vseh drugih zadevah, ampak celo do soodločanja!** Pri tem sistemu je zato prav vseeno, katera slovenska strankarska skupina je v vladi in kateri njihovi voditelji sede na mestih ministrov, poslancev in senatorjev. Vsi ti sicer lahko govore v skupščini in senatu lepe govore o naših pravicah in zahtevah, lahko se pritožujejo, lahko obtožujejo in tudi zmerjajo — njihovi govori izzvene vedno v prazno, so bob ob steno in glas upijočega v puščavi. Kadar stopijo z govorniškega odra, je vse spet tako, kakor je bilo prej in tako tudi ostane.

Sistem centralizma se s poslanskimi in senatorskimi govori ne da omajati, proti njemu more biti uspešno samo eno edino sredstvo: **samozavest in vztrajnost slovenskega in hrvaškega naroda!** Nikdar ne bi bili Hrvati dosegli priznavanja obstoja hrvaškega vprašanja, ako bi njihove stranke vstopale v beograjske vlade in ako bi njihovi poslanci prihajali v skupščino in senat, tam kritizirali, nazadnje pa vdano glasovali za vsak stavljen jim predlog. Prav tako tudi slovensko vprašanje, ki je najmanj tako pereče kot je hrvaško, ako ne še veliko bolj, **ne bo nikoli priznano, dokler bodo slovenske stranke tekmovale med seboj, katera bo drugo prej izpodrinila iz vlade, da bo potem sedla na njeno še toplo mesto.** Priznano pa bo takoj v tistem trenotku, ko bo slovenski narod doživel spoznanje hrvaškega in se zavedel dolžnosti samozavesti in neupogljivosti. **V trenotku popolne solidarnosti slovenskega in hrvaškega naroda je zato napovedan tudi že trenotek konca sistema centralizma. Centralizem je ranljiv samo izven vlade, izven senata in izven parlamenta!**

Edino gibanje, ki si je postavilo za cilj dvigniti Slovence do tega spoznanja in vzgojiti jih za ta boj proti izviru vsega našega zla, je danes v Sloveniji naše **slovensko kmečko-delavsko gibanje.** To gibanje ni nastalo od zgoraj navzdol in tudi ni noben privesek kakega tujega gibanja: zraslo je le iz globokega prepričanja, ki je počasi dozorelo v dušah našega delovnega ljudstva samega. Zato to gibanje ni hrvaško, ampak slovensko, čeprav stoji najtesneje ob hrvaški strani, k čemer ga pač sili naključje, da tareta sedaj Slovence in Hrvate enaka skrb in enaka stiska, in pa spoznanje, **da je mogoča slovenska zmaga samo v solidarnem sodelovanju s Hrvati, kakor je mogoča hrvaška le ramo ob rami s Slovenci.** Sicer pa stoji slovensko kmečko-delavsko gibanje na neomajnem stališču svojega temeljnega načela, **da Slovenci kot samosvoj narod ne moremo in nočemo biti ne privesek Srbov ne privesek Hrvatov, ampak tretji, samostojni faktor v popolnoma enakopravni državni skupnosti kraljevine Jugoslavije!**

Vse, kar govore o našem gibanju naši nasprotniki, je gola laž, vržena v javnost samo zato, da bi ljudi begala in odvračala od spoznanja, **da raste v nas edina odrešilna sila slovenskega naroda, ki ji je usoda določila veliko, zgodovinsko važno nalogo in ulogo.** In to slovenska javnost dan za dnem bolj spoznava, zato ni več daleč dan, ko bo iz naše reke narasel veletok ene same združene volje vsega našega naroda.

Fašistično izigravanje Podonavja

Nove težnje v Avstriji in Madžarski ter Šušnikov obisk v Budimpešti

V srednji Evropi opažamo v zadnjih *mesecih neko iskanje novih potov, ki ga narekuje vedno močnejša akcija nemškega narodnega socializma z odkritimi imperialističnimi nakanami.* Posebno sta tem nakanam izpostavljeni Avstrija in Češkoslovaška, saj so še nedavno pisali angleški časniki, da bi se mogla tu ponoviti usoda Španije. Na nevarnosti, ki groze bratski Češkoslovaški s strani nemškega imperialističnega nacizma, smo opozorili tudi že mi v »Neodvisnosti«, kakor tudi na nezadovoljstvo Avstrije zaradi vedno tesnejših zvez med Nemčijo in Italijo. Poudarili smo, da obstoja možnost popolne preusmeritve avstrijske zunanje politike. V tej smeri smo doživeli tudi v zadnjih dneh zanimive pojave, katerih pomena pa zaenkrat še ni mogoče točno presoditi.

Na vsak način so zelo značilni glasovi, ki se pojavljajo že nekaj tednov od časa do časa v dunajskih listih, tudi v tistih, ki stoje zelo blizu avstrijski vladi. Brali smo več člankov, ki so se zavzemali za tesnejše sodelovanje podonavskih držav, posebno Avstrije in Češkoslovaške, pa tudi Madžarske. V teh člankih se je ugotavljalo, da grozi Avstriji in Češkoslovaški nevarnost za obstoj z iste, to je z nemške nacistične strani in da se je bo mogoče uspešno obraniti samo v tesnejši skupnosti. Padec Avstrije bi pomenil tudi padec Češkoslovaške, in obratno, padec Češkoslovaške padec Avstrije. Ti avstrijski glasovi so bili na Češkoslovaškem simpatično sprejeti, in gotovo jih bo pozdravil tudi pri nas vsakdo, ki se zaveda, da je za sedanje razmere v veliki meri odgovorna prav Avstrija, ki je vsa povojna leta iskala zvez povsod, samo ne s skupino, v katero po vsem svojem značaju in legi spada, z malo zvezo.

V tesno zvezo s temi glasovi se je zato spravljalo tudi potovanje avstrijskega zveznega kancelarja dr. Šušnika v Budimpešto. Dr. Šušnik je te dni obiskal madžarske državnike in se z njimi posvetoval o nastalih srednjeevropskih vprašanjih. Časniki so ob tej priliki veliko ugibali, a kaj je rodilo to Šušnikovo potovanje v Budimpešto v resnici, javnost le ni izvedela. Zdi se, da razmere vendarle še niso tako dozorele, da bi Avstrija lahko krenila na popolnoma nova mednarodnopolitična pota. Njena odvisnost od Italije je še vidna, pa tudi Madžarska še ni pripravljena za resnično zbližanje z državami male zveze, ker živi še vedno v svojih revizionističnih sanjah. Vse kaže, da bi Avstrija rada še dalje žonglirala po osi Berlin—Rim, čeprav se zaveda, da bi jo ta os lahko nekega dne podrobila. Do tega sklepanja nas vodi pred vsem dejstvo, da se je na sestanku v Budimpešti tako zelo naglašalo, da ostane politika Avstrije in Madžarske še dalje zgrajena na rimskih protokolih, to je na najtesnejši zvezi Italija—Avstrija—Madžarska.

Vendar se je takoj po vrnitvi dr. Šušnika iz Budimpešte pokazalo, da je ta sestanek dal Dunaju neko oporo vsaj v nastopu do Nemčije, kajti odstopil je notranji minister Neustädter-Stürmer, ki je veljal za zaupnika nemškega nacizma. Ta odstop pomeni na vsak način novo oddaljitev Avstrije od nacistične Nemčije. Notranje ministrstvo je prevzel sedaj dr. Šušnik sam, za svojega zastopnika je pa imenoval ravnatelja dunajske policije dr. Skubla, bivšega ravnatelja policije v Ljubljani, ki se je ob prevratu odselil v Avstrijo. Oddaljevanje od Nemčije pa seveda še ne pomeni oddaljevanje od Italije, saj se zatrjuje, da bo dr. Šušnik v kratkem vendarle potoval v Rim k Mussoliniju.

Iz vsega tega bi se dalo prej sklepati, da med Italijo in Nemčijo kljub vsemu zavezništvu le ni prave iskrenosti in zasleduje Italija v Podonavju še dalje svoje posebne cilje, in sicer za hrbtom Nemčije. Zato izrablja Avstrijo in Madžarsko, ki v svoji slepoti ne vidita, da sta tako Italiji kakor Nemčiji vredni samo toliko, kolikor jima lahko služita kot predmet izigravanja in zasledovanja egoističnih imperialističnih namenov fašizma.

Italijanski zunanji minister v Beogradu

Sklenitev gosposkega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo

Kar se je dolgo napovedovalo in pisalo zlasti po evropskem tisku, se je zgodilo: italijanski zunanji minister in Mussolinijev zet grof Galeazo Ciano je prispel v Beograd, da sklene z našim zunanjim ministrom dr. Milanom Stojadinovićem gosposki sporazum. To je prvi obisk aktivnega italijanskega ministra v Jugoslaviji od nastanka naše države do danes! Ciano je prispel v Beograd v četrtek 25. t. m.

Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo, ki se s tem zaključujejo, so trajala po diplomatski poti že več mesecev in so se nanašala po uradnem poročilu na vprašanje onemogočenja delovanja hrvaških »ustašev« in drugih političnih emigrantov v Italiji; vprašanje premoženja in pravic tistih dalmatinskih Italijanov, ki so ob prevratu optirali za Italijo, a ostali v Jugoslaviji; razna vprašanja usode slovenske in hrvaške narodne manjšine v Italiji in vprašanje italijanskega upliva v Albaniji. Glede zadnjega je treba pripomniti, da ni Jugoslavija uradno nikoli priznala položaja Italije v Albaniji, kakor je nastal na podlagi svoječasnega sklepa konference veleposlanikov evropskih velesil.

Pogajanja so se nanašala na vsa vprašanja, vendar po uradnem poročilu ni bilo mogoče najti o vsem do konca zadovoljive rešitve. Tako se bo na primer albansko vprašanje tretiralo docela posebej. Razen tega pa je prispel grof Ciano v Beograd tudi zato, da zaključi nov trgovinski dogovor med Italijo in Jugoslavijo. Nekateri naši in tuji listi poročajo tudi razne podrobnosti o sporazumu z Italijo. Tako zatrjujejo, da bo sklenjena prijateljska in nenapadalna pogodba, ki bo veljavna dve leti.

Obenem z grofom Cianom je prispelo v Beograd več italijanskih časnikarjev, ki si bodo ogledali tudi Zagreb, Ljubljano in druge jugoslovanske kraje.

Glavna zahteva vsake oblike parlamenta je in bo ostala: sposobnost in morala poslancev. T. Masaryk.

Napetost med Nemčijo in Vatikanom

Papež je izdal na nemške katoliške vernike posebno pismo, v katerem govori, da Nemčija ne izpolnjuje določil konkordata, sklenjenega med njo in Vatikanom, in ostro kritizira nacistični režim. To pismo so te dni nemški škofje prebrali vernikom po cerkvah. V Nemčiji je vzbudilo silno nezadovoljstvo in razmerje med berlinsko vlado in Vatikanom se je s tem močno poostrilo, vendar še ni znano, ali bo nacistična vlada odgovorila s tem, da bo konkordat odpovedala in prekinila vse zveze z Vatikanom, ali pa bo šla molče preko njega svojo pot. Zaradi napetosti med Berlinom in Vatikanom bi se utegnilo zrahljati tudi razmerje med Nemčijo in Italijo. Zanimivo je, da se papež v tem pismu ostro obrača proti stremljenju po nacionalnem Bogu in nacionalni cerkvi, dočim lahko beremo v italijanskih listih ponovno o italijanskem Bogu in italijanski cerkvi.

Tatarescu v Pragi

Te dni je bil v Pragi na obisku romunski ministrski predsednik Tatarescu, da še bolj poglobi prijateljstvo in zavezništvo med Romunijo in Češkoslovaško. Ob tej priložnosti je bilo tudi sklenjeno, da bodo velike Škodove tovarne zgradile v Romuniji svojo podružnico, ki bi izdelovala orožje in strelivo za potrebe zavezniške Romunije. Vse to dokazuje, da razne intrige fašizma niso mogle razdvojiti Romunije in Češkoslovaške, ampak je postalo to zavezništvo sedaj še bolj trdno. Slovenci to iskreno pozdravljamo!

Belgijski kralj v Londonu

Važen dogodek tega tedna v mednarodni politiki je bil obisk belgijskega kralja Leopolda v Londonu, kjer je konferiral z zunanjim ministrom Edenom in drugimi angleškimi državniki o varnosti Belgije v primeru vojske. Kralj želi, da bi nedotakljivost Belgije zajamčile skupno Anglija, Francija, Italija in Nemčija. Na uspeh pogajanj bo pa treba še počakati.

ZAPISKI

Ponarodnoedinjena čaršija. Malo je stvari in reči, ki v naši narodnoedini domovini še ne bi bile ponarodnoedinjene in integralno unitarizirane, vendar smo bili še vse do sedaj trdno prepričani, da je v Jugoslaviji neka stvar, ki je tako specifično beograjska, da se edina ne da in se nikoli ne bo dala ponarodnoediniti, namreč — čaršija! Po smo se — motili. V dravobanskem glasilu narodnoobrambnih jugoslovenov se je namreč oglasil te dni veliki duhoven beograjskih narodnoobrambnih jugoslovenov, g. Belić, in ponarodnoedinil tudi čaršijo. Zapisal je namreč, da se je združila po ustanovitvi Jugoslavije beograjska čaršija z zagrebško, sarajevsko, splitsko, ljubljansko in kdo ve še katero čaršijo, in tako na zlo vseh Jugoslovanov zavladala nad vsem troimenovanim narodom. In to čaršijo je treba pokončati, pa bo dobro, a pokončali jo bodo — narodnoobranski jugosloveni! Veliko modrih smo že slišali od dravobanskih in ostalobanskih jugoslovenov, tako modre pa še ne. Nak, prav zares še ne! Da ima čaršija svoje podružnice tudi v Zagrebu in Ljubljani, morda celo v Mariboru in Limbušu? Ne, tega velikemu duhovnu jugoslovenstva ne verujemo, dasi priznamo, da ima podpornike v vseh tistih, ki oznanjajo jugoslovenarstvo, brez katerega čaršija en sam dan ne bi mogla dalje uspevati, saj ji daje samo ta ideologija edino moralno podlago. Toda to raznobansko jugoslovenarstvo vendarle ni čaršija, ta dela le za denar, raznobanci pa delajo zastonj. Zato odklanjamo prav odločno in za vselej to ponarodnoedinjenje čaršije, ki je in ostane za vse večne čase specialiteta Beograda.

Gradovi v oblakih. Mislili smo, da so že minili časi, ko so se s strani raznih strank, zlasti poslanskih kandidatov pred volitvami, obljubljali volilcem zlati in diamantni gradovi, ki so pa ostali samo v oblakih. Čim so minile volitve, so minile tudi lepe sanje o teh čarobnih stavbah. Pa niso še minili. Še beremo včasih obljube o takih gradovih, in to celo v času, ko ni — kakor daleč nese pogled — nobenih volitev na vidu. Zlasti »Slovenec« ima včasih bujne sanje o pisanih gradovih, ki se bodo gradili po mili Sloveniji. Vsi presenečeni poslušamo te sanjske prerokbe in čakamo na uresničenje, kajti Slovenci smo pač nepoboljšljivo lahkoverni, a minejo dnevi, minejo tedni, minejo leta, minejo desetletja — gradov ni in ni. Še lepi oblaki, na katerih so stali, se utrgajo in poplavijo v reke naše že neštetokrat moderuizirane in asfaltirane ceste.

En sam samcat. V vsej debati o proračunu v skupščini in senatu je spregovoril od vseh slovenskih poslancev in senatorjev en sam samcat o zapostavljanju slovenščine v Sloveniji ter zahteval, da se enkrat za vselej neha in spoštuje vsaj tisto, kar določa celo sedanja ustava. Bil je to najstarejši slovenski parlamentarec, 86-letni senator Ivan Hribar! Povedal pa je še več takega, kar bi bili vse prej pričakovali od dosti mlajših, n. pr. od tistih, ki smo jih slišali govoriti nekoč vse drugačno slovensko govorico. Toda kakor izgleda, so tudi besede senatorja Ivana Hribarja izzvenele v prazno in so že pozabljene. Sicer pa se temu tudi ne čudimo, kajti gospod senator je po teh svojih besedah — glasoval za proračun!

Ni domovine brez svobode, ne svobode brez kreposti. J. J. Rousseau.

Putnik

Zimske krasote Logarske doline Vas vabijo za Veliko noč ob priliki **»Putnikovega«** avtokar-izleta. Možnost za smučarske izlete na Ojstrico in Okrešelj. Odhod iz Maribora v nedeljo 28. marca ob 7. uri, povratek v ponedeljek 29. marca ob približno 23. uri. Cena le 130 Din za osebo. Prijave in informacije pri »Putniku«, Maribor.

Velikonočni izlet v Graz s **»Putnikovimi«** avtobusi. Odhod v nedeljo 28. marca ob 9. uri izpred hotela »Orel«, povratek v ponedeljek 29. marca izpred hotela Steirerhof v Grazu ob 19. uri. Cena vključno potni list in vizum le 110 Din za osebo. Izkoristite ugodno priliko! Informacije in prijave pri »Putniku«, Maribor, Aleksandrova cesta 35, telefon 21-22, 21-29.

»TRANSPORT«

MARIBOR
ALEKSANDROVA CESTA 57

Brzojav: Transport Telefon 23-50

Ocarinjenja, odpreme in vskladiščenja

„Neodvisnost" vrši svojo dolžnost. Izpolnite jo še Vi in nakažite naročnino!

Bralcem „Neodvisnosti“ najlepše velikonočne pozdrave!

Ko se v duhu radujem vesele velike noči in vsega, kar ona pomenja za moj slovenski narod, mislim nate, kmečko ljudstvo, iz katerega sem izšel, nate ubogi delavec, katerega sem s tako skrbjo študiral, nate izobraženec, katerega stan predstavljam. Kličem ti pozdrav: Kristus-Bog in človek, učenik in odrešenik, prvi, kateremu ste se vi smijali, še preden ste bili rojeni — je vstal, aleluja! Naše velikonočno Jagnje je darovano! Velikonočnemu Jagnjetu hvalnice pojte kristjani!

Ne bom učen in znanstven, ne bom uporabljal statistik, ne velikih političnih gesel, ampak preprosto se bom danes držal zapovedi Vstalega Zveličarja: »Pojdite in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu!« Z mnogimi krščanskimi učenjaki sem mnenja, da doslej še ni bilo v evropski zgodovini nobenega boja ali stranke, ki se je resnično borila za dvig ubogega kmeta in delavca, ki bi ne imela ob svoji strani tudi krščanskih duhovnikov-vojaških kuratov, ki se držijo besed Vstalega: »Blagor ubogim... blagor usmiljenim... Proč od mene vsi, ki delate krivico!« Tudi slovensko gibanje delavcev, kmetov in izobražencev za pravico, svobodo, demokracijo jih imaš mnogo več, kot si misliš. Nate mislijo, za srečen izid tvojega boja molijo, s teboj iščejo stikov in zate govore, kolikor največ znajo in morejo...

Groza spreletava človeka z odprtimi očmi, ko vidi, kako že leta in leta moralno in materialno propada naš narod. Nepopisna revščina, neenakost, izkoriščanje, lakota proletarskih otrok, obupanost ljubljenih naših mater, propadanje brezposelnih, gospodarsko in politično zapostavljanje narodnosti. Nikdar ne pozabim besed španskega politika: »Vsak greh se maščuje, politični in socialni grehi se pa gotovo maščujejo že na tem svetu.« Maščujejo se nad nami nesrečni medsebojni spori, šele sedaj so se pokazale nesrečne posledice svetovne vojske v moralnem oziru, maščevale se bodo dvajsetletne zmote slovenskih vsiljenih voliteljev in njihovega protinarodnega delovanja, maščevale, ker drže ljudstvo v nevednosti in zmoti, ker tako nevednega varajo z nikdar izpolnjenimi obljubami. Novi davki, propad slovenske kulture, morale, družine, gospodarstva, centralizem, obup nad razmerami; samo lansko leto pri nas 250 samomorov, 8000 tatvin, 800 goljufij in 80 ropov, in na drugi strani milijarde za vojno, stoodstotno domače in tuje izkoriščanje, nesocialno zapravljanje, brezdelnost in uživanje, z eno besedo grobi materializem, kot ga ne pozna še noben vek zgodovinske dobe.

V takih in vedno bolj propadajočih razmerah boš obhajal velikonočne praznike. V taki duševni obupanosti in razrvanosti so jih pričeli pred 1900 leti obhajati tudi Peter in drugi Jezusovi zvesti učenci. Brez trdnega prepričanja in vere v to, kar se je moralo zgoditi. Saj je Kristus moral trpeti in tako iti v svojo slavo. Tudi tebi je treba vednosti, prepričanja in vere v to, kar se mora zgoditi. Treba ti je evangelijske pravice, medsebojne ljubezni in skupnosti, treba krščanske požrtvovalnosti, edinosti, enotnosti, čuta, da je narod več kot poedinec in njegovi interesi. Treba ti je vere v poštenost, ki si jo izgubil v desetletni politiki, da so ljudje, da je način, da je oblika, kako bi se vse najbolje uredilo, tebi v prid.

Pavel kliče: Postrgajte stari kvas, da boste novo velikonočno testo! Drago delavsko-kmečko gibanje za demokracijo, svobodo, narodnost, tudi ti odstrani iz sebe vse, kar je protičlovečanskega, nepravičnega, nesocialnega, zberi v svoj krog najboljše in najpoštenejše Slovence, prekvasi jih v požrtvovalne borce za svojo vzvišeno idejo, prekvasi vse narodno telo v političnem, gospodarskem in socialnem oziru in ga z božjo voljo pelji nasproti lepši svobodi, v radosti polno velikonočno jutro. Nadnaravno življenje predpostavlja zdrave naravne razmere, nas uči Avguštin. Zato sem prepričan, da boš po svojem narodnem, gospodarskem in socialnem vstajenju še vse lepše doživljal v svoji duši zmagoslavni velikonočni praznik! To ti želi tvoj slovenski duhovnik

Franc Šmon, kaplan.

Velikonočni Kristus

Zadnji pečat Kristusovega delovanja in trpljenja je njegovo vstajenje. Tisti ljudje, ki so narod gnjavili s praznimi predpisi, ter jim je to nosilo dobiček, so Kristusa pribili na križ. Puhle fraze v službi brezdušnih zločincev so zmagale.

Kristus pravičen, učitelj zatiranih in preganjanih, neodvisen od ljudskih predpisov, ta Kristus se ni brigal za izmišljene fraze in je proti obsodbi velikih duhovnikov in takratnih učenjakov sv. pisma in proti straži takratnih policajev brezobzirno in pogumno vstal iz groba, ne

V Ptuju bo v nedeljo 4. aprila ob 9. uri v Župančičevi gostilni zborovanje »Sloge«.

Kristus je dokazal, da je delal neodvisno od zemeljskih bogov, da ne sodi tako kakor sodijo ljudje po svojih izmišljenih knjigah in po predpisih svojih uniform.

Kristus v svoji neodvisnosti je ideal »Neodvisnosti«. Velika noč je praznik in živi simbol našega naroda, ki čita »Neodvisnost«. Kristus, ki se ni zmenil niti za predpise smrti, iz groba vstali Kristus, blagoslavlja in deli mir in gotovost v zmago vsem trpinom, ki iz vstalega Kristusa zajemajo svoje upanje, celo v smrti. Neodvisen Kristus, iz groba vstali Kristus, je vzor in moč »Neodvisnosti«.

Dr. Tinko Povše, župni upravitelj.

Za veliko noč 1937

Praznik Kristusovega vstajenja zopet praznujemo. Že skoraj dvatisoč let praznujemo dogodek našega odrešenja. Toda zdi se, da še svet do danes ni odrešen, vkovan v okove gospodarskega, narodnega in kulturnega suženjstva čaka na odrešenje — na vstajenje.

Evangelij, veselo oznanilo, je človeštvu danes le še teorija, božje kraljestvo na zemlji, osnovano na pravici in ljubezni, le še sanje nekaterih »zanešenjakov« in neugnanih prenapetnežev. Ali vendar je bil nekoč veliki petek — bila je tudi Golgota in za velikim petkom — za križem vstajenje — odrešenje.

Tudi za slovensko delavsko kmečko ljudstvo, ki danes doživlja veliki petek, pride nekoč velika noč, vstajenje.

Kristus je vstal. Tudi slovensko delavsko kmečko ljudstvo vstane, vstane k novi duhovni in gospodarski samostojnosti. Kajti za vsakim velikim petkom pride velika noč. Za sedanjim krivičnim družbenim redom mora priti nov red, osnovan na krščanski pravičnosti in ljubezni.

To bo velika noč, vstajenje človeške družbe. Velika noč, vstajenje tudi za slovensko delavsko kmečko ljudstvo.

Jože Lampret, kaplan.

Beseda slovenskega učitelja

Slovenski učitelj in izobraženec se morata vrniti k ljudstvu

Če pogledamo v razvojno pot naših prosvetnih ustanov po vojni, se nam tudi na tem področju pokaže ista žalostna slika, ki je tako značilna za vse to razdobje: kaos, nesmotrenost, nikjer sledu kakšnega načrta, urejujoče volje in organske zaporednosti. Vse je prepuščeno osebni pobudi, različna stremljenja se križajo, medsebojno paralizirajo in končno — zagrenjena — malodušno umikajo zopet v nedelavnost in brezbrižnost.

To je neizbežna posledica vseh del, ki se vodijo brez načrta, brez preudarka in brez občestvenega sodelovanja vseh, ki so poklicani sodelovati.

Učitelji, ki bi potrebovali zbranosti in duševne vedrine, so vedno bolj uverjeni, da so stari Rimljani imeli prav, ko so rekli: »Kogar so bogovi sovražili, so mu izročili vzgojo drugih.« Danes eksistenca, usoda in sreča postajajo vedno manj odvisne od njegove volje in od njegovega poklicnega prizadevanja. Življenjski tok mu določajo sile, ki se mu vsiljujejo od zunaj ter mu poleg uradnih predpisov diktirajo še svoje posebno gledanje in ravnanje.

Današnji učitelj prihaja pri svojem kulturnem poslanstvu v precep najrazličnejših sestavin sodobnega življenja. Daleč vstran od zelenih miz, živeč med ljudstvom se živo zaveda, da mu rasejo naloge preko glave, toda uradni odloki ga konzervativno vežejo na birokratizirani šolski in izvenšolski »obrat«, narod pa gospodarsko in kulturno propada.. Nihče ni z njegovim delom zadovoljen, najmanj pa on sam.

Prepad med ljudstvom in razumništvom je danes precej širši kot pred desetletji, ko je odraščala današnja vodilna inteligenca. Krivde za ta prepad ne moremo pripisovati razvoju življenja, ki se razvija po svojih zakonitostih, marveč onim politikom, ki črpajo svoje pobude še vedno iz zakladnice svojih mladih let. In vendar je resnica samo ena: s starimi frazami v današnjem kaosu ne moremo nikamor!

Stare politične ideologije — liberalizem in klerikalizem — stremijo po ustaljenju življenjskega toka, češ — tako bomo uredili in bomo imeli raj na zemlji! Prosveta naj stori svoje in — vse bo šlo gladko od rok. »Führerji« suvereno motrijo z zvišenega motrišča svojo »maso« in ji narekujejo svoje zakone. Ta težnja je razumljiva, saj hoče oblikovati življenje in usodo iz lastne duhovne avtonomije. »Voditeljstvo« se huduje na maso, če vse ne gre kot je bilo zamišljeno. »Pokvarjeno ljudstvo! Hudobija mladine! Inteligenca propada!«

Nihče pa ne pomisli, da boleha celotni zamislek na konstrukcijskem pogrešku: življenje gre s svojim razvojem mimo nekdanjih »resnic«, ki so bile edino zveličavni inventar duhovne delavnice narodnega razumništva. Sedaj pa naj gre vse to med staro šaro? Težko spoznanje za — zaslužne »narodne pobornike«...

Življenjski proces s svojim valovanjem se menda v človeški zgodovini ni nikdar vršil s tako vrtoglavo hitrostjo kakor dandanes. Gospodarski razvoj in z njim združen tehnični napredek zadnjega stoletja sta ustvarilo ogromno bogastvo, kljub temu pa doživlja ta razvoj strahotne eksplozije, ki rušijo temelje in pokopavajo pod seboj vse fraze preteklih ideologij. Kaj naj postavimo na ruševine preteklosti?

Živimo v dobi, ki izhaja iz drugačnih miselnih sistemov. Nekdanje gospodarsko blagostanje je potrebovalo mnogo duhovne vzgoje in prosvetno-kulturnega oblikovanja. Nobena doba še nikdar ni zahtevala toliko duhovne prožnosti kakor današnja. Ta osnova mora biti — g o s p o d a r s k a !

Prosvetno delo je potrebno in ga nihče ne podcenjuje. Ne sme pa služiti za dekoracijo stavbe, ki se v svojih temeljiv ruši! Skrb kulturne politike bi morala iti za tem, da misli predvsem na — utrditev temeljev. Na slabih tleh ne more uspevati nežna rastlinica — vzgoja. Na podirajočem se ljudskem blagostanju ne pomagajo predavanja, niti telesne vaje in vesele popevke! Skratka: prosveta postaja problematična, prav kakor politika.

Mlajše učiteljstvo v mariborskem okrožju že več mesecev proučuje težek problem. Prišli so do spoznanja, da je samo ena edina pot, ki vodi v bodočnost: proč od zastarelih političnih fraz, n e o d v i s n o od bivših narodnih voditeljev se pripravljamo za ono dobo, ko bo v narodnem kolektivu vzklilo novo blagostanje. Parola je: **proučevanje vasi in najbližji stik z življenjem ljudstva,** bodisi na vasi ali v industrijskem kraju.

Kakor je našlo pot k ljudstvu učiteljstvo, tako ga bo moralo tudi vse drugo slovensko razumništvo! Pa ne na starih osnovah strankarsko-političnega ljubimkovanja s kmetom! Na novih temeljih gospodarskega podviga mora temeljiti vsa kulturna politika bodočnosti, če hočemo, da se žalostna dedščina preteklosti ne razpase v nove podvige stare zagrizenosti — za »narodov blagor«...

Toda bodočnost zahteva, da se gospodarsko aktiviziranje kulture vrši občestveno, načrtno in preudarno. Najprej je treba poiskati vzroke sedanjega stanja, na njih zgraditi spoznanje za bodočnost. Potem bo pogled v prihodnjost vedrejši in pesimizem današnjih dni se bo umikal samozavesti in zdravemu optimizmu.

V tem znamenju bo zlasti mladina morala storiti svojo dolžnost! — **Sn.**

Stanovska zavest bo rešiteljica našega kmeta

Politična zaslepljenost je gospodarsko in moralno oslabila slovenskega kmeta

Kmalu po prevratu se je pričela tudi v naših kmečkih množicah prebujati kmečka zavest in je v kmetih rasla zahteva po samostojni in neodvisni kmečki politiki, ki je doslej naš slovenski kmet ni poznal. Zahteva naše slovenske vasi je bila tako silna, da so takozvani naprednjaki spoznali, da bi bilo dobro zajeti in izkoristiti ta ljudski val naprednejših slovenskih kmetovalcev v močno stranko. Tako smo dobili Samostojno kmečko stranko, ki naj bi po svojem programu zastopala stanovske koristi našega kmeta. Znani so prvi uspehi te nove stranke, ki naj bi dala našemu podeželju novo politično in gospodarsko lice, razgibala našega kmeta ter mu dala potrebno razredno zavest. Toda kaj se je zgodilo?

Gospod z Velikih Lašč ni bil pri stvari s srcem. Njegovo srce je ostalo v ljubljanski Kazini v družbi z gospodo, ki jo še danes vodi g. dr. Kramer. Vsled tega je vodstvo SKS vodilo tako politiko, ki je bila prav gospodom iz Kazine in ki je stremela samo za tem, da pride na račun kmečkih glasov do oblasti in na oblasti obračunave s klerikalci. Do 6. januarja 1929 so bile kmečke množice organizirane v SKS tem gospodom iz Kazine prav dobrodošle, čim so se gospodje trdno vsedli v vlado diktature in nasilja, ki je spravil svobodo iz svojega slovarja in uvedel nasilje, SKS tej gospodi ni bila več potrebna, najmanj seveda slovenski kmetje in gospod Pucelj je kot minister vlade diktature pokazal svoj pravi obraz. Nekdanji voditelj samostojne kmečke politike je danes član glavnega odbora proslule JNS.

Slovenski kmetje so lahko zadovoljni, da je g. Pucelj pokazal svoje pravo lice, zadovoljni so tudi lahko, da je zašel g. dr. Marušič med Pofovce in z njim vred vsi oni, ki so se izkazali za tako velike ljubitelje nasilja nad slovenskimi množicami.

Dobro je, da se je položaj vsaj razčistil!

Če pa naš zadevnejši kmet in vsak pošten Slovenec, ki mu je pri srcu dobrobit našega kmeta, pogleda preko Kolpe na Hrvaško, kjer vodijo hrvaške kmečke množice svojo politiko pod vodstvom dr. Mačka, se mora nehote vprašati: **»Ali ne bi bilo pri nas na Slovenskem lahko prav tako kakor na Hrvaškem? Ali se mi Slovenci ne ponašamo radi, da smo bolj kulturni in zreli?«**

Hrvaški kmet se mora zahvaliti za svoj politični polet obema bratoma Radičema dr. Anti in Stjepanu, ki sta z besedo in črko budila na vasi kmečko zavest in z dejanji dokazala, da sta za kmeta. Zdravi politiki pok. Stjepana Radiča se je posrečilo dvigniti tako visoko kmečko zavest in ustvariti na vasi tako mogočen politični temelj, da je hrvaški kmet zmožen voditi svojo kmečko politiko in doprinesti za svojo stvar največje žrtve. To je hrvaški kmet v polni meri dokazal, to so dokazali kmečki hrvaški poslanci, izvoljeni na listi dr. Mačka, ki ne silijo v narodno skupščino, čeprav so med njimi tudi reveži, ki bi jim poslanske dnevnice in plače prav prišle. To je kmečka zavest, ki jo je dal hrvaškemu kmetu pok. Radič in ki jo čuva njegov naslednik dr. Maček.

A pri nas? Kje je pri nas kmet, kje je pri nas kmečka politika? Ves evropski svet se je otresel politične igre klerikalcev in liberalcev, samo naše politično življenje je še vedno tako, da se »gremo klerikalce in liberalce«. — V naši skupščini so se še pred štirinajstimi dnevi naši poslanci — vsi izvoljeni na listi g. Bogoljuba Jevtiča — klali med seboj v znamenju klerikalizma in liberalizma, kakor da bi v narodni skupščini ne imeli hvaležnejšega posla. Ali ni to žalostna, brezplodna politika, ki jemlje ugled vsemu narodu, ki socialno in gospodarsko propada?

Kakšna razlika med Hrvati in nami! Tam zavest in skupnost. Pri nas brezploden boj med klerikalci in liberalci, ki nam škoduje in brezpomembnost, ki jo bo slovenski narod še drago plačal.

Kaj smo v teh letih storili za prebujenje naroda? Kaj smo storili za podvig naše vasi, ki danes strada? Ali smo rešili eno samo gospodarsko vprašanje našega kmeta, ki tone v dolgovih in mu preti propast? Kaj smo storili za zmanjšanje njegovih bremen in dajatev? Nič!

Zavedne kmečke množice na Hrvaškem, prepojene duha pok. Radiča, so takoj razumele pomen Gospodarske sloge. V nekaj mesecih so si hrvaški kmetje osnovali gospodarsko organizacijo in pričeli sami reševati težki gospodarski položaj. Kakor val je šel od vasi do vasi, od pokrajine do pokrajine glas kmečke samopomoči. Danes ima hrvaški kmet gospodarsko organizacijo, ki mu jo ne more zrušiti nobena diktatura. »Gospodarska sloga« je tu!

Kaj pa pri nas? Naš kmet se mora šele politično dvigniti. Vzbuditi se mora v njem zavest samostojne kmečke politike. Gospodje, ki so imeli vodstvo samostojnih zavednih slovenskih kmetov, so zatajili program stranke in danes, ko bi bilo za kmečko politiko potrebno, da bi bila naša vas politično zrela in prepojena kmečke, samostojne kmečke ideje, je na naši deželi zmešnjava in beda.

In vendar mora slovenski kmet stopiti na plan s svojo politiko. Slovenski kmet mora povedati svojo besedo in izreči pred javnostjo svoje zahteve. Najzavednejši kmetje, ki hočejo politiko iskrenosti in dejanj, se zbirajo s svojem gibanju, to je v kmečko-delavskem gibanju, ki hoče politično, gospodarsko, socialno in kulturno preobraziti našo vas in naš delavski revir. Slovensko kmečko-delavsko gibanje ni gibanje gospode, marveč gibanje revnega ljudstva, ki hoče temeljito preobraziti Slovenijo v smislu interesov kmeta in delavca, ki tvorita slovenski narod.

Ker naš kmet ne more čakati bodočnosti in živeti zgolj v upih in sanjah, mora tudi on poseči po svoji gospodarski organizaciji. Takšna organizacija je Gospodarska sloga, ki ima namen združevati kmete v zadruge, ki naj pomagajo kmetu razpečavati poljske pridelke, ki naj varujejo cene živine, ki naj iščejo boljših tržišč itd.

Gospodarska sloga ima namen postati stanovska organizacija našega kmeta, ki hoče združevati v složnem delu in medsebojni pomoči vse kmečke producente na stanovski podlagi in skrbeti, da ne bo naš kmet izkoriščan po pokvarjeni gospodi in po prekupčevalcih in varan za svoj znoj in trud.

Slovenski kmetje naj samo malo pogledajo in prouče delo, ki ga je izvršila v svojem kratkem obstoju Gospodarska sloga na Hrvaškem in spoznali bodo, da morajo po poti, ki so jo jim pokazali sotrpini na hrvaških tleh, če nočejo popolnoma propasti.

2,008.000·- Din

je zadela srečka **štev. 68.326**, kupljena v **hiši sreče**

S tem je Bančna poslovalnica Bezjak znova potrdila svoj sloves kot

hiša sreče

Po zadnjih velikih dobitkih (od 40.000 do 1,000.000 Din) je sedaj dospel največji sploh možni dobitek.

Prihodnje žrebanje bo 14. in 15. aprila.

četrtinska srečka	50 Din
polovična srečka	100 Din
cela srečka	200 Din

Dajte slovenskemu ljudstvu dostojen slovenski radio!

Ljubljana mora dobiti novo oddajno, Maribor pa podružno radio postajo

Dognana in priznana zadeva je, da je jugoslovanska radijska politika nekaj čudovitega. Ne samo po številu postaj in energiji anten, tudi po programu in — kakor vse izgleda — tudi po gospodarstvu.

Po določbah mednarodne radijske konference leta 1935. ima Jugoslavija rezerviranih osem valovnih dolžin za oddajne postaje na srednje valove, in razdeljeno je bilo ozemlje sporazumno tako, da se beograjski postaji priključijo še skopska, sarajevska in somborska, zagrebški splitska, odnosno dubrovniška, ljubljanski pa mariborska. Zanima nas kot prebivalce severne meje predvsem vprašanje slovenskega in mariborskega radia. Načrti za mariborsko postajo so že davno gotovi, gradbeno dovoljenje pa še ni izdano; prostor je izbran na Teznem, med železnico in Pohorjem. Zamišljena je stvar tako, da dobi Maribor povsem novo aparaturo, ne pa stare ljubljanske, kakor je bilo prvotno predvideno, in sicer tako, da bi lahko Maribor sam oddajal in lahko prenašal program ljubljanskega oddajnika, torej nekako tako, kakor je urejeno to za Dunaj in Gradec. V Ljubljano naj bi prišla nova aparatura, sedanja bi pa ostala v rezervi. Za zvezo med obema postajama bi bil postavljen zračni vod, kakršen je danes med Ljubljano in Domžalami, ker je to znatno bolj enostavno in praktično, hkrati pa tudi neprimerno ceneje. Ves ta načrt je že odobren, materialna sredstva bi bila na razpolago, — javnosti je gotovo znan svoječasni dogovor med mariborsko mestno občino in vodstvom ljubljanske oddajne postaje: na delu pa so neznani činitelji, ki ovirajo »sporazum med ministrstvi« — tako namreč pravijo zavlačevanju gradbenega dovoljenja. Ni namreč neznana težnja, da mora vsa radiofonija v Jugoslaviji ostati na istem nivoju, dokler ne dobi Beograd 100 kilovatne postaje. In kedaj bo to? Naročena je sicer in se že izdeluje pri »Marconi Wiseless« v Londonu nova beograjska postaja, ki bo baje montirana še letos, ki bo oddajala z jakostjo 20 kw in jo bo mogoče z malim delom preurediti na 100 kw. Potem pa »vremena Kranjcem bodo se zjasnila,« ne samo Kranjcem, ampak vsem poslušalcem radia v Jugoslaviji bo potem šele dana možnost za to...

Nekoliko manj znano je finančno vprašanje teh načrtov. Zanimiva je izjava gospoda, ki mora po svojem položaju vedeti za take stvari: »Če nam državna blagajna odstopi tisto tretjino od naročnine, lahko postavimo v enem letu postajo v Mariboru (ki stane okrog tri četrt milijona dinarjev) in sčasoma 20 kw postajo v Ljubljani ter 1 kw postajo na kratke valove.« Stvar z denarjem je namreč taka: v Sloveniji — to je področje ljubljanske postaje (zagrebška pobira naročnino v Savski, Primorski in delu Vrbaske banovine, beograjska povsod drugje) — je sedaj 14.000 naročnikov, toliko, kolikor jih je imela beograjska postaja takrat, ko je sploh začela oddajati. Vsak od teh 14.000 naročnikov plača mesečno po 25 dinarjev, kar da mesečno 350.000 Din. Vsaka ura oddaje stane približno 300 Din (vštetо pogon, honorarji, plače uslužbencev, električni tok, energija, obresti kapitala, režija), kar da dnevno pri povprečno 8 urah oddaje (6—11 ur) 2400 Din ali mesečno 72.000 Din. Če vračunamo še morebitne izredne izdatke okroglo 8000 Din (n. pr. prenos opere Manon iz Milanske Scale z Giglijem v glavni vlogi stane povprečno 5000 do 6000 dinarjev) vidimo, da ostane 270.000 Din mesečno čistega dobička, od katerega dobi še državna blagajna tretjino ali 90.000 Din; ostane torej vodstvu mesečno 180.000 Din ali letno 2,160.000 Din, državni blagajni pa letno milijon. S tem denarjem bi se dalo izvesti gradbeni program, ki je naveden že zgoraj, v prav kratkem času.

Zanimalo pa bi nas, kam gre ta denar, da ga sedaj ni menda nič v »kasi«? Prosvetna zveza vodi ljubljansko radiofonsko postajo. Pravijo, da so nekateri njeni podeželski odri zelo dobro subvencionirani.

Radio je danes eno najvažnejših nacionalnih vzgojnih sredstev, skoro takega pomena kakor film. Pri nas v Mariboru, ko nas teden za tednom krmijo v kavarnah in kinih s slikami iz hitlerjanske Nemčije, z reportažo s hitlerjanskih in fašističnih zborovanj, ko jugoslovanskih postaj z navadnimi aparati sploh ne slišimo, z boljšimi pa jih večinoma ne poslušamo, ker imajo skoro vedno slab program in kjer Ljubljane večer sploh ne slišimo, v pokrajini, kjer je na delu tiha, a smotrena in skrbna propaganda tvorcev poti Berlin—Bagdad in Dunaj—Trst — tu je dobra radiopostaja krvavo potrebna. Slovencem je postal radio-sprejem kulturna potreba, kulturna potreba po mora postati vsakemu našemu človeku. Do nedavna je bil privilegij redkih izvoljencev, ki so si lahko nabavili drage sprejemnike. Pravico, poslušati z radio-aparatom predavanja, glasbo, reportaže, igre itd., ima tudi mali slovenski človek. Dolžnost države je, da razširi radijske sprejemnike med čim širše ljudske kroge, zato pa je treba ukiniti luksuzni davek in znatno previsoko carino na radio-aparate ter omogočiti s tem vsaj nakup manjših aparatov in detektorjev, na drugi strani pa izvesti najprej gradbeni program, izpopolniti tehnično naše postaje, jim dobaviti reportažne avtomobile itd., nato pa znižati naročnino, odnosno jo vsaj spraviti s premoženjskim stanjem poslušalca ali s sprejemno možnostjo aparata, detektorja in manjše aparate pa sploh sploh oprostiti naročnine. Z gradnjo novih in relejskih postaj bo število naročnikov gotovo zelo naraslo, in potem bo vse to čisto zanesljivo izvedljivo, glavna skrb pa ostane nato predvsem res dober program.

Vprašanje zase je program ljubljanske oddaje. Vodstvo se je postavilo na stališče, naj poslušalci soodločajo o programu, in se po možnosti ravna po dobljenih željah. Zato čujemo iz Ljubljane večinoma havajščino, Lovšetovo in Udovičevo, wurliške orglje in harmoniko, predavanjem, reportaži in resnejši glasbi pa je odmerjen le majhen del. Namesto da bi vodstvo skušalo še bolj smotreno vzgajati poslušalce, jih razvaja s tem, da jim v to smer vse preveč ustreza. Manjka nam narodne glasbe v kvalitetni izvedbi; France Marolt je z Akademskim pevskim zborom naštudiral lepo število slovenskih narodnih pesmi, Glasbena matica v Ljubljani in Mariboru, pa Trboveljski slavčki predvajajo večkrat koncerte, ki so na odlični umetniški stopnji (n. pr. Adamičev večer); zakaj se te edine prilike, da posluša tudi tujina naš program, ne uporabi tudi za snemanje plošč? Zakaj se ne prenašajo koncerti, pa se sočasno oddajajo Ibsenova drame v režiji urednika kulturne kronike »Slovenca«? Zakaj ne čujemo nikdar znamenitih italijanskih in nemških pevk? Zakaj je vse tako enostransko?

Velik del programa tujih postaj tvorijo prenosi in reportaža, pri katerih dosega oddajna postaja stik z najintimnejšim narodovim življenjem. Pri nas se to ne more izvršiti iz preprostega razloga, ker so reportaže silno drage. Naša postaja ima za prenose, reportaže in sploh za delo izven študija: en ojačevalec, model l. 1928, mikrofon na ogleni prah (tudi zastarel model), anodno baterijo, svinčen akumulator, induktorski telefon, ki močno spominja na Bellov izdelek, kovčeg s priborom, žicami, izvijačem in kleščami — kdor ve, kako je napredovala zadnja leta radijska tehnika, ne bo hotel verjeti, da je to pri največji postaji v Jugoslaviji sploh mogoče. Namesto reportažnega avtomobila pa take predpotopne naprave! V naprednejši tujini imajo mesto tega izvežbane napedovalce-reporterje, ki potujejo z reportažnimi avtomobili, velikimi ko novi mariborski avtobusi; v njih imajo ojačevalce, priprave za snemanje (rezanje) plošč, oddajno postajo na ultra kratke valove, potrebne vire energije (akumulatorje, bencinske motorje itd.) ter ves ostali pribor. Stroški za nabavo takega reportažnega avtomobila ne znašajo niti dvomesečnega čistega donosa od naročnine, stroški za izdelovanje reportažnih plošč pa bi bili malenkostni, približno 10 Din za ploščo; za ploščo s petjem ali igranjem pa bi narasli stroški le še za honorar izvajalcem. Če upoštevamo, da bi za detajlno izdelavo plošč prišel v poštev klub radiotehnikov na ljubljanski univerzi, ki ima nota bene edinega strokovnjaka za radio v Jugoslaviji, g. prof. inž. Osano, — potem se lahko samo še čudimo starokopitnosti odločujočih gospodov pri vodstvu ljubljanske radiofonske oddajne postaje.

In to je eden glavnih vzrokov enoličnosti in nezanimivosti programa. Vsak prenos je tehnična atrakcija za sebe, in zvezan je z mnogo večjimi stroški ko z reportažnim avtomobilom, ki omogoča poleg drugih ugodnosti še ponovno predvajanje istega programa s ploščami, posnetih na licu mesta. Slovenci pa nočemo, da pri slovenskem radiu odločajo starokopitni meščani, ki jim je klobasa in cviček daleč pred napredkom slovenskega radia, da, še daleč pred njihovimi podeželskimi odri, Marijinimi kongregacijami, križarji in klaricami!

Hočemo v Ljubljano radijsko postajo z najmanj 25 kw antenske energije, s podružno postajo v Mariboru z vsaj 5 kw, hočemo dober, pester in zanimiv program, hočemo modernizacijo tehnične opreme, hočemo red v upravi in gospodarstvu! Hočemo to takoj, brez odloga! Brez prosjačenja in moledovanja! Slovenci nismo korupcionisti in se ne damo podkupovati od raznih družb, ki hočejo bogato zaslužiti pri gradnji novih radijskih postaj! Mi hočemo red, hočemo za svoj denar tudi odgovarjajoče protidajatve! Hočemo dostojen slovenski radio!

—n—j.

Opozorilo delegatom!

Dne 4. aprila t. l. ni v Zagrebu nikakega delegatskega zborovanja kmečkodelavskega gibanja Slovenije. Predsedstvo.

ZAPISKI

Edinstvena logika. Nihče ni na vsem vesoljnem svetu tako skregan z logiko, kakor so jugosloveni, posebno dravobanskega plemena. Vedno trdijo, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, v isti sapi pa govore tudi o — treh. Ako smo eden, nismo trije, in ako smo trije, nismo eden. Tako je »Slovenski Narod« v neki polemiki s »Hrvaško Stražo« napisal med drugim, da rohni »nad našo epiko, ker je srbska«. Kako našo? Ako je srbska, ni naša, ako pa je naša, t. j. skupna jugoslovanska, potem ni srbska. Ali pa je »Slovenski Narod« morda postal Srb?

DELAVSKI VESTNIK

Slovensko delavstvo in strokovne organizacije

Gotovo je znano vsemu delavstvu, da je bil oblastni tajnik »Saveza metalskih radnika« in predsednik Strokovne komisije tov. Leskošek izključen iz članstva, razrešen svojih funkcij in odpuščen iz službe. Sočasno sta bila razrešena podružnična odbora na Jesenicah in Javorniku in postavljeni komisariati. Strokovna komisija za Slovenijo združuje vse strokovne organizacije URS-a v Sloveniji, v katerih je organiziran večji del slovenskega delavstva. Zato smatramo, da je potrebno izpregovoriti nekaj o tej zadevi:

Treba je pribiti troje: P r v i č: Beograjska strokovna birokracija si upa posegati v notranje zadeve slovenskega proletariata. Smo proti centralizmu v državni upravi, še bolj pa smo proti centralizmu v delavskih organizacijah. Smo proti samovolji Beograda še prav posebno v delavskih zadevah. Hočemo, da slovensko delavstvo svoje zadeve samo rešuje.

D r u g i č: Prav v kritičnem trenotku, ko gre za to, da delavstvo obdrži to kar ima: svobodne delavske zbornice, svobodne sindikate in svobodne sindikalne akcije, si usodijo beograjski razdirači razbijati svoje lastne organizacije. Zdi se, kot da bi bil ta samovoljni čin beograjskih despotov-samodržcev storjen po volji tistih, ki jim je slovenski strokovni pokret premočan in na potu pri demontaži delavskih pravic, delavskih ustanov in delavskega vpliva. Na Jesenicah so postavljeni za komisarje v podružnicah prav oni, ki že nekaj let delajo proti enotnosti delavstva.

T r e t j i č: Krekič je izjavil: »Mi stojimo na stališču druge internacionale in bomo ‚razirali' vso Slovenijo, če bo to potrebno za vzdržanje njene linije!« To se pravi, da se hoče v delavski strokovni organizaciji vzdržati gotova politična koncepcija, pa naj bo to članstvu prav ali narobe. Pa mu ni prav, kajti za koncepcijo druge internacionale, o kateri govori g. Krekič, se skriva strah za osebni prestiž in osebne koristi vladajoče sindikalne klike. Prav danes, ko je položaj delavstva tako kočljiv, nima delavstvo interesa, da se kolje med seboj za to, da ostane gospoda na dobrih in vplivnih mestih. Stremljenje delavstva je, da depolitizira svoje strokovne organizacije in tako ustvari možnosti za čim tesnejše sodelovanje vsega delavstva. Prav v vrstah slovenskega delavstva je to prepričanje že globoko prodrlo in je veliko vprašanje, ali se bo posrečilo beograjski sindikalni gospodi ustvariti iz Strokovne komisije svojo politično trdnjavo.

Za slovensko delavstvo pa ostane tole: Da je potrebna strokovna organizacija, ki bo neodvisna od Beograda, — ki bo zgolj strokovna organizacija in ne politična ekspozitura te ali one stranke — ki bo pristopna vsemu slovenskemu delavstvu brez ozira na svetovni nazor in politično prepričanje. Ako more to biti Strokovna komisija, prav, če pa ne more biti to, potem se bo moralo slovensko delavstvo ozreti po svoji organizaciji. Saj ni delavstvo radi strokovnih organizacij, ampak strokovne organizacije so radi delavstva. In delavstvo si bo ustvarilo take strokovne organizacije, kakršne potrebuje ono samo in ne beograjski strokovni birokrati. Slovensko delavstvo se ne bo pustilo strahovati.

Peter Robič.

„Saturnus" Moste

Dragi urednik! Ko sem dobila list »Neodvisnost«, sem takoj videla da zastopa in terese kmeta in tudi delavca. Zato sem se odločila, da ti nekaj napišem. V naši tovarni vladajo take razmere, da si vsega napisati ne upam. Sicer smo organizirane in bi nas morala organizacija ščititi. Imamo tudi zaupnike, ki imajo isto nalogo. Vendar organizacijo hoče imeti v zakupu neki mojster, da nas lahko potom organizacije vlada in izkorišča organizacijo za sebe. Glavni zaupnik je popolnoma pod vplivom tega mojstra. Celo tako daleč gre, da, ko je nekoč mojster brez vzroka gnjavil svojega preddelavca in mu je nato preddelavec rekel, da ga ne bo v zdravi mozek j . . . .. je ta zaupnik zahteval od preddelavca, naj prosi mojstra odpuščanja. Ta mojster ima pa tudi prijatelje in prijateljice, katere pa lahko delajo kar hočejo, ali v tovarni kaj producirajo ali ne, samo da v njegov rog trobijo. Mi že dolgo časa trpimo po to strahovlado, vendar se začenjajo delavke in delavci zavedati, da to ni pravilno in bodo napravili obračun s takimi metodami. Ako to ne preneha, bom drugič zapisala njih popolna imena. Vam delavke pa, ki boste čitale »Neodvisnost«, kličem: »Glave pokonci! Vsaka strahovlada enkrat neha!« — **Opozicionalna delavka.**

ZAPISKI

Ni prav nič čudnega. Jugoslovenski »Slovenski Narod« je napisal te dni v svoji slavni jugoslovenski rubriki »Politični obzornik« sledečo ugotovitev: »Kako idealno bratstvo je bilo pred vojsko med Hrvati in Slovenci! Slovenci smo se čutili v Zagrebu kakor doma. A danes? Kaj radi nam dajejo čutiti, da smo v Zagrebu in na Hrvaškem tujci, ki so samo v napotje domačinom.« — Ko bi se »S. N.« vprašal, zakaj so se časi tako spremenili, bi mogel ugotoviti, da ni to prav nič čudnega, ampak je čisto naraven in neizogiben psihološki nasledek razvoja sožitja Srbov, Hrvatov in Slovencev zadnjih let. Pred vojsko smo se kot bratje medsebojno spoštovali, danes pa si odrekamo celo pravico do spoštovanja tistih čustev, ki so najgloblja in najbolj nedotakljiva, čustev narodne samostojnosti! Kako naj bi obstojalo bratstvo n. pr. med Hrvati in ljubljanskim »S. N.«, ko jim pa trdovratno in vztrajno odreka pravico, da bi bili samosvoj hrvaški narod, dasi pripada samo njim in nikomur drugemu na svetu pravica odločati o tem, ali so narod ali »pleme«!

Poplava fraz raste dalje. Že devetnajsto leto nas zaliva poplava fraz o narodnem edinstvu, ki dere kakor ogromen veletok iz narodne skupščine, senata, zborovanj, tiska itd. V tej poplavi, ki je tudi ob priliki sedanje razprave o državnem proračunu v senatu in skupščini mogočno narasla, se utapljamo Slovenci, Hrvati in Srbi. V njej gine naše zanemarjeno gospodarstvo, utaplja se naše denarništvo in duši se naša kultura. Narasla nam je že do grla in grozi, da nam vdere v usta. Nekje na varnem bregu nad poplavo pa sedi peščica ljudi, ki lovi iz poplave mastne svinje in se z njimi masti. Tej peščici ljudi so nadeli Srbijanci ime — čaršija!

Kapital vselej podpira vladajoče stranke, pa če tudi so najslabše. George.

†

Na veliki petek zjutraj je nenadoma umrla moja ljuba žena

VIDA

Na velikonočno nedeljo ob 16. uri bo njen pogreb na pokopališču v Žalcu.

Žalec, 26. marca 1937.

Žalujoči mož Franc Teržan.

Mladina govori...

Kmečka mladina za svoje pravice

Nekateri površni in gosposki ljudje očitajo vaški mladini, da je po naravi neumna, da nima veselja do umetnosti, da se ne zanima za kulturne probleme in da bo ostala vedno taka. Pa celo tako nam pravijo: »Vi se ne smete zanimati za kulturna in politična vprašanja, za take stvari so že drugi na svetu!« In: »Vaši očetje se niso bavili s filozofijo, pa so živeli bolje kakor vi! Vaše delo je na polju in v hlevu, ne pa pri knjigi ali na zborovanjih! Tam vam pridejo na um misli, kako bi se lepo živelo brez dela in na tuj račun!« Ne, gospoda! Mi se ob knjigi in na sestankih učimo, kako bomo nekoč živeli p r a v v s i od lastnega dela in kako v i ne boste več mogli živeti na naš račun! Spomnite se le — vsi, ki gledate na nas kmečko mladino navzdol — na naš položaj, ki nam ne dovoli, da bi se povzpeli na višjo kulturno stopnjo.

Najtežje pač živi vaška mladina. Nimamo določenega delovnega dne — naš delovni dan traja od zore do mraka, celo v dežju, v snegu, v blatu... Če pa na polju zmanjka dela, ga je vedno dovolj v hiši. Le malo časa ostane za tovariše, za odpočitek in za dekleta. Vprašamo vas zdaj, ki toliko govorite o kulturi, kdaj naj se kmet izobrazuje? Ali zvečer po težkem delu? Ali mar ob ognjišču, ker je petrolej predrag? Marsikje so pa domače razmere tako razrvane, da ni niti misliti na mirno uro, ki bi jo mogel mlad človek posvetiti svoji izobrazbi in kulturi.

Treba je tudi vedeti, da imajo naši starši (ne vsi!) mnogo starih tradicij in predsodkov in da vidijo v vsakem napredku, v knjigi, tehniki, zabavi — hudiča, ki preži na duše. Treba je poznati razmere v vasi, vse tiste vaške gospode in priganjače, ki nas dan za dnem love v svoje strankarske mreže. V vasi tudi ni toliko naprednih ljudi kakor v mestu, ni knjižnic, društev in javnih prireditev. Če torej želite, prijatelji v mestu, da bo tudi kmečka mladina bolj napredna, prihajajte k nam na obiske, prinašajte nam knjige in časopise in pomagajte nam organizirati društva in prireditve!

Seveda pa naša zaostalost ne sme biti opravičilo za brezdelje. Potruditi se hočemo, boriti se hočemo, da izrujemo iz nas čut manjvrednosti in hlapčevstva, tudi v podeželje, v vas in v hribe hočemo prinesti kulturo, ljudsko izobrazbo, luč napredka in vero v boljšo bodočnost. Tudi kmečka mladina naj stopi v vrste napredne slovenske mladine in naj postane znanilka bodočnosti slovenskega ljudstva!

Kako živimo — odgovori na anketo

V zadnji številki smo napisali anketo — mladina sama naj spregovori o svojem življenju, da bo opozorila nase vse še nepokvarjene ljudi, predvsem pa, da bo sama premislila svoj položaj in svoja dognanja končala s pravimi zaključki: da je položaj slovenske mladine nevzdržen in da se mora zbrati v veliki skupnosti kmečko-delavskega gibanja, v skupnosti, ki hoče združiti vse slovensko delovno ljudstvo za dosego povoljnih gospodarskih in kulturnih razmer. — Toliko naj povemo za prihodnjič: svoje razmere opisujte čim bolj konkretno (stvarno), ne načenjajte velikih vprašanj, ne zaidite v brezkončno razpravljanje o slovenski mladini! Opišite na kratko in jedrnato svoj lastni položaj — kakor je to storil predilec Matej, opišite razmere v tovarni, delavnici in na vasi! Pišite čitljivo, čim bolj pravilno in na eno stran lista! Pozdrav!

DOPIS MLADEGA DELAVCA IZ MARIBORA.

Položaj tovarniške mladine je postal ob nastopu moderniih strojev neznosen. Mladina je izkoriščana na vse dovoljene in nedovoljene načine. Mladina siromašnih slojev stopa iz šole v takozvano novo dobo življenja — v novo bedo. Že naša otroška leta so potekala v bedi in pomanjkanju, brez tiste vzgoje, ki bi je bili morali biti deležni v normalnih socialnih razmerah. V mnogih slučajih sta oče in mati brezposelna ali oba zaposlena. In niti v prvem niti v drugem slučaju ne utegneta vzgajati svojih otrok.

Del revnih otrok stopa iz osnovne v srednje šole, ki pa pomenijo za siromašne starše mnogo skrbi in težav. Mnogokrat morajo zrtvovati svoje najnujnejše življenjske potrebe, da pripravijo svoji hčerki ali sinu boljšo bodočnost, ki je sami niso dosegli. Drugi del teh otrok gre po osnovni šoli v obrt. Ta del je v učni dobi brez zaščite. Tretji del te mladine pa gre v tovarne, da tam prodaja za borno mezdo svoje mlado upapolno življenje brezobzirnemu in brezsrčnemu izkoriščanju. Marsikateri izmed teh fantov in deklet kuje ob nastopu službe bujne načrte o svobodnem in neodvisnem življenju. Toda revež kmalu spregleda, da so bile to le otroške sanje. Da je kruto opeharjen za svoje hrepenenje. Spoznali smo tovarno v pravi luči. Tovarnarjevo geslo je: garajte, delajte, dokler ne izkrvavite, a ko izkrvavite, vas poženemo na cesto in na vaše mesto bomo poklicali druge sveže moči. V nekaterih industrijah vladajo kar neznosne razmere. Že 14-letni delavci delajo tudi po 14 ur na dan, ob mezdi 1—2 Din na uro. Zvečer stopa iz tovarn masa bledih, sključenih postav, vdrtih oči in brez življenja, brez veselja, kot starci, ki bi jim ne prisodil mladosti. Rešitev iz teh razmer iščemo v delavskem gibanju. Stavka za kolektivno pogodbo, največji boj slovenskega tekstilnega delavstva je neuspešno končana. Kje je vzrok? Prvi je v tem, da delavstvo ni organizirano in se v svojih organizacijah aktivno ne udejstvuje. Drugi pa v neveščem vodstvu organizacij. Morali bi tam sedeti ljudje, ki bi znali več žrtvovati.

Marsikak nepoučen mlad delavec vidi krivca v kmečki mladini, ki sili v mesta. Ne pomisli pa, da je kmečka mladina ravno tako potrebna pomoči kot mi, morda še bolj. Edina rešitev je v skupnem delu slovenske mladine. Stojmo skupno s kmetom, intelektualcem in vajencem! Potem bomo lahko rekli, da predstavljamo bodočnost Slovenije! **B. F.**

PREDILEC PIŠE:

Mi, mladi, ki na njih baje stoji ves svet, delamo dnevno po osem in še več ur v zaprašeni in nehigienski tovarni. Kakšne so mezde, naj pove priloženi izplačilni list:

Zaslužek za 96 ur . . .	Din 192.—
Nagrada	Din 12.—
	Din 204.—
Bolniška blagajna	Din 8.27
Netto izplačilo	Din 195.73

Ali je mar mogoče živeti 14 dni od teh dinarčkov? To je najlepše ogledalo XX. stoletja. Najbednejše stanovanje s hrano stane mesečno 320 Din. Od skupne plače 391.46 dinarjev ostane 71.46 Din za obleko, obutev, brivca, perilo, za izobrazbo in zabavo. Ni čudno torej, če jadikuje Antituberkulozna liga nad velikim procentom tuberkuloznih. Toda ta porast se bo odpravil le v boju proti razmeram, ki so vir vseh bolezni. Vse ostalo je le krpanje! Borci proti tuberkulozi naj stopijo v naše vrste, pa bodo zdravju slovenske mladine največ koristili!

Dragi prijatelji, tovariši! Ne delamo samo zato, da jemo in spimo pod streho, hočemo biti tudi dostojno oblečeni, hočemo se izobraževati, hočemo brati knjige in časopise, hočemo tudi veselja! **Matej.**

VSAKDANJA PODOBA.

Mestni park. Kmečki fantek odlaga svojega prijatelja s hrbta na klop. Pristopim in vprašam, kaj se je vendar zgodilo. So se mogoče sošolci stepli ali je padel? Ne, od gladu je omahnil, pravi njegov prijatelj. Vinčarski sin je in mora vsak dan lačen daleč v šolo.

In takih otrok je pri nas veliko, veliko... **Š.**

AKCIJE, AKCIJE!

Mladi smo. In naša pravica je, da smo borbeni, živi, uporni, akcijski. Živo je naše srce, vroča je naša kri, oster je naš razum. Fantje, dekleta: v akcijo!

Naše gibanje se mora širiti. Odpirajmo oči tovarišem! Zbirajmo jih v društva, snujmo poverjeništva in dopisniške odbore, širimo list, dopisujmo, nabirajmo prispevke!

Fantje in dekleta: v akcijo, v akcijo! **Bor.**

ZNEŠENO

PRIJATELJI, NAŠA POT JE PRAVA!

»Pohod« je bil tako prijazen, da se je spomnil naše rubrike. Mogoče iz strahu pred mladino, ki je usmerjena protifašistično? Ali iz zaskrbljenosti, kaj bo z »jugoslovenstvom«, ko ta mladina odraste? Za »Pohod« je pač najbolje, da molči! Spominjamo se še trboveljskih dogodkov, razbojniških četnikov, črnih uniform in mrtvaških lobanj, s katerimi so nas otroke strašili. Sicer smo pa prav gotovo na pravi poti, če se take firme ob nas obregajo!

Francija. »L'Avantgarda« piše o kongresu deklet, ki se je vršil v Parizu: »To je bila lepota, mladost, bodočnost Francije!« Bilo je prisotnih 600 odposlank iz vseh krajev. Dekleta so zahtevala enakopravnost na političnem, gospodarskem in kulturnem polju.

Cenjenim naročnikom!

Današnji številki smo priložili položnice in vljudno prosimo cenjene naročnike, naj nam po prvem zanesljivo nakažejo naročnino za mesec april. Naročnikom iz Maribora, Krčevine in Studencev vljudno sporočamo, da jih bo obiskal naš inkasant, ki mu naj blagovolijo izročiti naročnino za mesec april.

Prav tako vljudno prosimo vse naročnike, ki smo jim pismeno sporočili zaostanek naročnine, naj nam isto zanesljivo nakažejo v prvih dneh meseca aprila.

Ponovno in zadnjič pa prosimo naročnike, ki so v zaostanku z naročnino od početka izhajanja našega lista, naj nam blagovolijo nakazati celoten zaostanek. Vsem, ki nam zaostanka naročnine od 1. decembra 1936. ne bodo nakazali do 5. aprila, bomo brez izjeme ustavili list s 1. aprilom.

Naši naročniki naj blagovolijo upoštevati, da se vzdržuje naš list izključno z naročnino in da so mu obstanek zagotovili le zvesti naročniki.

Na Ogled!

smo poslali nekaterim naslovom današnjo številko z vljudno prošnjo, naj se naroče na naše glasilo. Po priloženi položnici naj nam blagovolijo nakazati naročnino. Če jim pa list ne ugaja, naj nam ga zanesljivo vrnejo ali pa nam naj po navadni dopisnici sporoče, da se ne bodo naročili na list.

UPRAVA »NEODVISNOSTI«.

Za pomlad

bogata izbira najmodernejšega blaga vseh kakovosti pri

FRANJO MAJER

MARIBOR, GLAVNI TRG

Solidne cene!

n. t.:

Iz popotne torbe

III.

V Mariboru.

V tem poglavju iz gotovih razlogov ne bom vrednotil podrobnega dela, ki so ga v posameznih krajih že opravili zaupniki slovenskega kmečko-delavskega gibanja, temveč hočem v bežnih obrisih predočiti, kako je **Maribor v najnovejšem času postal nekakšno središče slovenskega kmečko-delavskega gibanja.**

Prvi upor proti razdelitvi slovenskega ljudstva v dva nasprotna strankarska tabora: »klerikalnega« in »liberalnega« je že pred leti nastal v Prekmurju. Mlajša prekmurska generacija se je po veliki večini izjavila proti taki opredelitvi ter se je orientirala — v narodnostnem oziru — odločno slovensko, v socialnem oziru pa — progresivno. Petomajske volitve so pokazale, da se je pričela tako orientirati tudi Slovenija in prav zavestno in odločno prav kraji ob hrvaški meji, katerim nasprotniki očitajo, da so pod hrvaškim vplivom. Volilci iz teh krajev so šli na volitve pod slovensko zastavo in pod parolo: »Za svobodno Slovenijo« (ne pa za HSS ali pa za svobodno Hrvaško), kar ni šlo v račun niti klerikalcem niti liberalcem in v tem je vzrok vseh neprestanih očitkov. **Podeželje je ob petomajskih volitvah izglasovalo nezaupanje obema garniturama, ki sta od prevrata sem menjaje se zasedali ministrske stolčke v Beogradu.**

Če bežno pogledamo gibanje še v industrijskih centrih in mestih, doženemo, da se delavstvo petomajskih volitev ni udeležilo, kar je pripisati kaotičnim in izjemnim predvolilnim razmeram, zato pa je delavstvo pokazalo toliko več aktivnosti pozneje. **Splošno je znano, da toliko mezdnih gibanj s štrajki že dolgo ni bilo v Sloveniji, kakor od 5. maja 1935 pa do danes.**

Prvi sunek proti diktaturi je tudi meščanstvo ohrabril in nekaj časa je izgledalo, da sta obe slovenski stranki tudi med meščanstvom zaigrali. Toda glasniki demokracije in svobode med meščanstvom so se kaj kmalu razočarani in malodušni umaknili v zatišje kavarn in salonov, kjer dan za dnem debatirajo o slovenski skupnosti, ne da bi vedeli, kako to skupnost gleda večina slovenskega ljudstva, delavci in kmetje. Mimo njih pa sta postali aktivni zopet obe stari garnituri, katerih časopisje je napolnjeno s toliko obrabljenimi frazami o liberalizmu in klerikalizmu, s katerima hočeta ponovno osrečiti slovenski narod. Najbolj je razočarala Ljubljana. V nedeljo 2. maja bodo lahko po vsej Sloveniji shodi Združene opozicije (SLF) v Ljubljani, v slovenskem političnem, gospodarskem in kulturnem centru, shoda ne bo. Tudi kresa na večer pred obletnico petomajskih volitev Ljubljančani ne bodo zažgali. Rožnik in Golovec sta že izven njihove interesne sfere.

Maribor in Ptuj dve izjemi.

Ptujsko in mariborsko slovensko in demokratično orientirano meščanstvo je v svojem boju za svobodno Slovenijo in demokratične svoboščine naletelo na še večje težave kakor ljubljansko; poleg vsega še namreč na dobro organizirano in od zunaj podprto hitlerjansko propagando. Ker samo ni moglo premagati težav, se je zvezalo z delavstvom, z najzvestejšim zaveznikom v boju proti fašizmu in diktaturi. Uspehov te zveze na primeru Maribora zaenkrat v podrobnostih ne bom navajal.

10. junij 1936.

Ob priliki proslave dr. Kukovčeve šestdesetletnice se je v Gambrinovi dvorani v Mariboru zbralo okrog 200 kmetov in delavcev. Prišli so na to proslavo šestdesetletnice voditelja takratne skupine »Slovenske zemlje« tudi gostje, ki niso pripadali tej skupini. Bili so to: dr. Dragoljub Jovanović, Večeslav Vilder, dr. Budisavljević, Stane Vidmar, dr. Vilfan in Ivan Kreft.

Proslavo, ki ni bila več interna zadeva »Slovenske zemlje«, je otvoril delavec Übelajs. Za njim so govorili ožji sodelavci jubilanta, in sicer dr. Sluga, dr. Dobovišek, Stane Lubienski in dr. Lasič. Vsi so poudarjali potrebo koncentracije vseh slovenskih progresivnih opozicijskih skupin. Na te pozive sta pozitivno odgovorila zastopnik skupine »Bojevniki« Stane Vidmar in Ivan Kreft kot zastopnik skupine »Ljudske pravice«. Dr. Dragoljub Jovanović, Večeslav Vilder in dr. Budisavljević so šli v svojih izvajanjih še dalje in predlagali ožje sodelovanje slovenskih skupin z »Združeno opozicijo« pod vodstvom dr. Vladimirja Mačka. Nekaj tednov za tem so se vse skupine: »Slovenska zemlja«, »Ljudska pravica« in »Bojevniki« združile pod imenom »Slovensko kmečko-delavsko gibanje« z obe »Slovenske zemlje«, kratsko ma ostalima slovenskima opozicijskima skupinama: bivšo socialno-demokratsko stranko in bivšo SLS predstavlja slovensko združeno opozicijo (SLF).

9. avgust 1936.

9. avgusta 1936 se je zbralo v Mariboru nekaj sto pristašev slovenskega kmečko-delavskega gibanja iz Maribora in okolice z namenom, da bi skupno s pristaši slovenske JRZ, ki jim je diktatura prav tako v slabem spominu, kakor somišljenikom kmečko-delavskega gibanja, manifestirali za slovenske narodne in socialne zahteve in za obljubljene politične zakone. Sličnih prilik je bilo povsod dovolj, tudi v Ljubljani (v neposredni bližini kavarne, v kateri se dan za dnem sestajajo progresivni meščani), vendar niti poskusov za tako manifestacijo niso tvegali, tako da je tudi v tem oziru Maribor oral ledino.

4. oktober 1936.

Rezultati volitev na delegatskem zborovanju 4. oktobra niso mogli biti drugačni, kakor so bili. Namreč, da je Maribor dobil predsednika Ljubljana pa prvega podpredsednika itd. Naloge, ki so bile vodstvu na tem delegatskem zborovanju naložene, še dolgo niso izvedene; v kolikor pa so izvedene, so omejene na mariborsko okrožje, oziroma na sam Maribor.

1. december 1936.

1. decembra 1936 je v Mariboru pričel izhajati list **»Neodvisnost«**, nekako narodno-obrambno glasilo severne meje, ki jo ograža hitlerizem. Že samo radi tega zaslužijo pokretniki tega lista podporo vse slovenske javnosti. Pozneje, ko se je list približal slovenskemu kmečko-delavskemu gibanju, je bila prva in poglavitna dolžnost mariborskih somišljenikov našega gibanja, da v idealnem delu **podpro** ustanovitelje »Neodvisnosti«. To se je tudi zgodilo in ker list veže posamezne krajevne skupine slovenskega kmečko-delavskega gibanja s središčem, v katerem izhaja, to je v danem primeru z Mariborom, je v interesu gibanja, da postane list čim preje oficielno glasilo in da nadalje izhaja pod istim naslovom v Mariboru, ki je dosedaj s svojim delom dokazal, da mu lahko zaupamo.

Ljudstvo zahteva akcije.

Najvažnejša akcija, ki so jo po preratu slovenske množice na lastno pest v. proti volji svojih voditeljev izvedle, in plebiscitno glasovanje pri volitvah je maja 1935. Nejasen politični položaj, 5. n nastal po petomajskih volitvah, je ki je o vrenje in gibanje do najnovejljudsk sa — močno zaviral. Poročila, ki šega ča amo iz podeželja in katerih odjih dobiv naslednjem priobčujemo, pa priložmke v venski kmetje in delavci pričajo, da slo aj, ko se je položaj nekopravljajo se niz novih političnih in goliko razčistil, kcij. spodarskih a

Medvode.

19. marca 1937.

»... Prese nečen sem bil, ko sem vendar po dolgem času dobil glas, da še živimo. Odkar je prenehala izhajati „Stara Pravda", sem večkrat povpraševal znanca, ki je urednik in star borec za naše ideje, če mu je kaj znano, zakaj ne izhaja več naše glasilo. Zelo dobro me je potolažil... Tako sem mislil, da je vse končano.

Noročniki so me kar naskakovali, ker so plačali naročnino, nekateri kar za celo, drugi za pol, tretji za četrt leta itd. Skušal sem jih pomiriti, češ, da tega nismo krivi mi in ne uredništvo...

Z akcijo za svobodna zborovanja na dan 2. maja je zelo težavno, ker ni dovolj borbenih ljudi. Tudi ni nič gotovega glede prepovedi, predvsem pa manjka denarnih sredstev. Niti dinarja ne stišneš iz ljudi, kaj šele da bi uvedli takozvan „slovenski narodni davek". Ljudje nimajo niti za sol. Če ga opomniš, da bi kaj žrtvoval za tisk, ki širi slovensko miselnost, ti spravi vse drugo iz sebe, samo denarja ne.

Zborovanje bi pri nas radi napravili v nedeljo, dne 2. maja, manjka nam le dobrih govornikov. Z lepaki bi bilo treba razglasiti, pa je obisk zagotovljen. Seveda o tej stvari bi bilo treba preje se še pogovoriti, kako vso zadevo organizirati. Pripravljen sem se žrtvovati kljub precejšnji zaposlitvi in pomanjkanju denarja.

Če bi vam bila volja nas enkrat osebno obiskati, bi jaz povabil še svoje ožje sodelavce, da stvar natančneje proučimo... Tako upam, da bi najbolje pripravili teren za nadaljnje akcije.«

S slovenskim pozdravom **M. K.**

Žedovinek pri Krškem.

19. marca 1937.

»... Mojemu odkritju najbrže ne boste verjeli, četudi je popolnoma resnično in prevzamem osebno odgovornost za vse, kar vam sporočam. Pri nas so nekateri ljudje na iniciativo ne vem koga pričeli ustanavljati zadrugo, ki bi naj vnovčevala kmečke pridelke, v prvi vrsti vino. Sedaj smo odkrili, da so pobudo za ustanovitev dali „Ljotičevci" in da bi zadruga delovala pod okriljem „Technische Union" iz Zagreba, tako da bi pod krinko gospodarstva širila hitlerizem. Četudi smo samo preprosti kmetje, smo nakano tujih agentov odkrili... S svoje strani že delamo na ustanovitvi podružnice slovenske gospodarske „Sloge"...

Sporočite nam, prosim, kaj mislite o časopisu „Neodvisnost", ki izhaja v Mariboru. Mi smo s tem časopisom skoraj tako zadovoljni, kakor smo bili z „Ljudsko pravico", toda preden se za ta časopis odločimo, bi radi vedeli Vaše mnenje. Ker je drag, bomo naročili po trije eno številko...

Drugo obletnico petomajskih volitev bomo pri nas še bolj slovesno obhajali kakor prvo. Pošljite nam govornika!«

Svobodno slovensko Veliko noč tudi Vam! **K. F.**

Murščak.

20. marca 1937.

»Pred nekaj dnevi smo se sestali težaki ter se domenili, da pod 2 Din na uro ne bomo obdelovali vinogradov. Kmetje naj končno preko svojih voditeljev dosežejo, da bo cena vinu boljša. Treba je odpreti samo nekaj kilometrov oddaljeno avstrijsko mejo in cena vinu bo toliko poskočila, da bomo tudi težaki prišli na svoj račun. Stopijo pa naj tudi na prste vinskim zadrugam, ki uvažajo dalmatinca in banačana na slovenski vinski trg.

Odkar pomnim, še v Murščaku nismo imeli shoda; kakor pa izgleda, ga bomo imeli letos ob drugi obletnici petomajskih volitev.« **K. L.**

Vsem svobodno slovensko Veliko noč!

Narod odpušča tistim, ki ga tlačijo, toda nikdar ne bo odpustil tistim, ki mu lažejo in ga varajo. Montalambert.

NAŠI KRAJI

MARIBOR

Dogodki v zvezi s shodom JRZ pred sodiščem. Dne 23. marca ob 9. uri se je vršila v dvorani št. 15 tukajšnjega okrajnega sodišča že petkrat preložena razprava proti Ivanu Kreftu, bivšemu uredniku »Ljudske pravice« in tovarišem po č 222-4 kz., češ, da so ponaredili legitimacije, ki jih je izdala JRZ za svoje člane, ki so se hoteli udeležiti shoda JRZ 9. avgusta lani v Mariboru. Te »legitimacije«, kakor jih je imenoval advokat g. dr. Pihler, so bile napravljene iz slovenskega traka, na ka terem je bilo napisano »Slovenski tabor« Maribor 9. VIII. 1936. Obdolženec g. Kreft je priznal, da je v tiskarni naročil prepise teh znakov-legitimacij z namenom, da jih pošlje vsem tistim, ki so bili zaradi nošenja slovenskih zastav kaznovani, da z istimi pri oblastih, ki so jih kaznovale, dokažejo, da nošenje slovenske zastave ni prepovedano, ker so v Mariboru take znake udeleženci shoda JRZ nosili pred očmi ministrov. Iz gotovih razlogov je naročilo pri tiskarni storniral še pred shodom in tiskar na mu je slovenski trak vrnila brez napisa. Znaki, ki jih je policija zaplenila pri obdolžencih in ki bi naj bili ponarejeni, so bili originalni in so jih prodajali v pisarni g. Žebota in na dan shoda celo po ulicah. G. Žebot je nato izpričal, da so tako v njegovi pisarni kakor po ulicah prodajali znake samo članom JRZ ne da bi jih pri tem legitimirali, tako da obtoženci niso mogli priti do znakov na pošten način. G. dr. Pihler je navajal za to trditev še nove priče, ter zahteval preložitev razprave. Po daljšem prerekanju in po zaslišanju priče g. J. Ošlaka, ravnatelja Ljudske tiskarne, je g. sodnik dr. Obran razpravo zaključil z oprostitvijo vseh obtožencev. Obtožence je uspešno branil g. dr. Vekoslav Kukovec. Razpravi je nekaj časa prisostvoval tudi predsednik apelacijskega sodišča g. dr. Golia.

JESENICE

V ožjem jeseniškem industrijskem revirju sta dve občini: jeseniška in koroškobelska z Javornikom. Pri zadnjih občinskih volitvah sta nastopili v obeh občinah tudi listi slovenskega delovnega ljudstva, ki je na Jesenicah z malo razliko zaostala za JRZ-listo, na Koroški Beli pa je prodrla. Nastop teh dveh list je bil značilen pojav, ki je vzbudil pozornost vse Slovenije in zaradi katerega glasila JRZ tako malo poročajo o tem kotu slovenske domovine. Zato hočemo mi malo več povedati in poročati. Podoba je namreč, da se tam na torišču konkretnega in podrobnega dela za uresničenje zahtev in potreb slovenskega delovnega ljudstva največ ustvarja in da bo prav jeseniški industrijski delavec v tem oziru učitelj in zgled načinov in učinkov tega dela. — Op. ur.

Zrcalo našega javnega dela je v občinskem odboru, ki so mu zaradi tehtnih debat in razprav dali prav oni, ki se sami še ne štejejo k skupnosti slov. delovnega ljudstva, ime »občinski parlament«. Na visoko raven razprav in na časovno primernost obravnavanega predmeta vpliva v prvi vrsti premišljeni in razumsko podkovani nastop šestorice občinskih odbornikov z liste SDL, v nemanjši meri pa tudi poštenost njihovih prizadevanj. Večina občinskega odbora, ki se naslanja na loterijsko številko »20«, odklanja sicer navadno brez vsake obrazložitve predloge, zlasti če gre za obrambo občinskih samoupravnih pravic, vendar se obč. odborniki z liste SDL niti ne pečajo z mislijo, da bi glasovali zoper koristne priprave in namere samo zaradi tega, ker jih daje v sklepanje večina. Na ta način imajo Jeseničani v izidu glasovanj točno merilo čez to, kar sedanja politična konjunkturna večina na občina v resnici dobrega dožene in kaj je samo njena strankarska namera.

V soboto 20. t. m. je bila zopet ena takih sej občinskega odbora. Občinska uprava je sklepala o 16 točkah dnevnega reda, od katerih so bile soglasno sprejete: ostavka enega izmed odbornikov iz zdravstvenih ozirov, oddaja del za železobetonski most čez »Staro Ukovo« na Lampetovi cesti, prenos postavk v ubožnem proračunu v prid večje uporabnosti, ureditev posestnega stanja občinske imovine, načelni sklep glede pričetka gradnje občinske ubožnice, povrnitev občinske trošarine nekemu trgovcu, ki se je izselil, povrnitev odtegljajev obč. uslužbencem, zagotovitev članstva občine dolgoletnemu prebivalcu v občini in ubožne podpore. K nekaterim teh predlogov so dostavili zastopniki liste SDL izboljšanja, ki jih je večina sprejela. V primeri s temi opravki občine, ki so sprotni, pa je večina odrekla v vprašanjih, ki tičejo splošno važne pogoje občinske samouprave.

Zastopniki liste SDL so vložili troje nujnih predlogov, zadevajočih odlok banske uprave, po katerem je razrešenih brez navedbe razlogov na predlog Kranjske industrijske družbe kar pet zaupnikov njihovih funkcij, ki so bili izvoljeni z ogromno večino pri volitvah delavskih zaupnikov letos dne 30. januarja, kljub najrazličnejšim šikanam. Klub narodno-socialne gospodarske liste (preje JNS) je tudi vložil nujna predloga, zadevajoč dvoje odprtih vprašanj pretežno gospodarskega značaja. Večina je nujnost prvih dveh predlogov zastopnikov SDL, ne da bi svoje stališče le najmanj obrazložila in utemeljila, in obeh predlogov nar. soc. gospodarske liste, potem ko je zamolčala, kako bodo glasovali njeni pripadniki, odklonila, sprejela pa je nujnost tretjega predloga zastopnikov liste SDL, ki je bil nato tudi res soglasno sprejet. Tudi zahteva po zopetni postavitvi železniške čuvajnice na važnem križišču ceste s progo je bila soglasno sprejeta.

Pred sklepom javne seje je občinski odbor obravnaval na prejšnji seji vloženi predlog zastopnikov liste SDL glede protesta zoper nameravano poslabšanje § 85 zakona o občinah, ki mu na prejšnji seji večina ni hotela priznati nujnosti. Govorniki liste SDL so skušali dopovedati, da je nameravana sprememba nepotrebna, ker nudijo kazenske sankcije kazenskega zakonika in zakona o obrambi javnega reda in miru, kakor tudi že člen 9 uredbe o občinskih uslužbencih zadostna poroštva za to, da se ne morejo vtihotapiti v občinsko službo osebe, proti katerim obstoja sodni dokaz, da so nevarne državnim interesom. Govornik JRZ-kluba pa je predlagal odklonitev predloga v glavnem zaradi tega, ker baje vsi vemo, zoper koga je nameravana sprememba naperjena, ker ni verjetno, da bi nadzorna oblast dovolila sprejetje predloga, in ker ni želeti, da se še v naši državi razbohoti »španska bolezen«. V repliki zoper te odlične nazore je govornik liste SDL pozval večino, naj se peča, namesto da se zamuja s »španskimi boleznimi«, s celo kopico slovenskih bolezni, med katere spada tudi bojaljivost in neupoštevanje, kaj bo rekla upravni oblast in jih je zato ponovno prepričal, da njihovo odklonilno stališče ne bi bilo pravno v skladu s pogostimi izvajanji JRZ-časopisja o porajanju in uvajanju demokracije. Bilo je pa že vnaprej vidno, da so vsi napori — bob ob steno; predlog je bil zavrnjen z 19 proti 9 glasovom.

Ostale zadeve so bile odložene z dnevnega reda deloma z glasovi večine, deloma z glasovi večine in zastopnikov liste SDL.

KOROŠKA BELA

Občinski odbor, v katerem ima večino lista SDL, je pred kratkim sprejel v občinsko službo kot slugo dnevničarja bivšega tov. delavca, odpuščenega iz službe v tovarni na podstavi neke obdolžitve, ki se mu ni nikoli resno dokazala. Okrajni glavar je zadevni sklep občinskega odbora ustavil z odlokom v katerem pravi, da prizadeti po podatkih s katerimi razpolaga okrajno glavarstvo, z ozirom na njegovo politično delovanje ne more biti ali ostati občinski uslužbenec. Občinski odbor se je proti temu odloku pritožil, ban dravske banovine pa, ki sme na tako odločbo v smislu § 125 ob. zakona odločbo glavarja samo razveljaviti, je pritožbo odstopil upravnemu sodišču, ker je ni hotel razveljaviti. Upravno sodišče v Celju je z razsodbo z dne 9. marca 1937, opr. štev. R 11-37—3, razveljavilo odlok okrajnega glavarja kot nezakonit, ker razlogi, na katere se opira, niso dokazani. Ko to poročamo, razsodba upravnega sodišča v Celju, ki bi jo morala prejeti občinska uprava preko banske uprave, še ni dospela.

SAVA

Herostratski boj, ki ga vodijo neki nameščenci centrale Zveze kovinarjev Jugoslavije v Beogradu, zlasti blagajnik g. Vrankar zoper slovenske podružnice Zveze, in to že nekaj let sem, postaja na Jesenicah in na Javorniku prav zanimiv. Po njih zaslugi nimata podružnici Zveze na Jesenicah in na Javorniku že od leta 1935 dalje nobenega zanesljivega hrbta v centrali. Lanski razpust odborov podružnic je bil povzročiteljem poplačan s skoro soglasno izvolitvijo prejšnjih odborov, vendar jih ta skušnja še ni izmodrila. Gospod Vrankar se mudi v Sloveniji, čeprav mu je službeno mesto v Beogradu, že več mesecev in je imel na Jesenicah razgovore z osebami, ki so zaradi gotovega poraza pri volitvah lani pomladi enostavno zapustile organizacijo, v katere odborih so preje zavzemale funkcije, in celo z bivšim delavskim prvakom, ki ga je pa delavstvo že davno izločilo iz svojih vrst. Sad teh razgovorov je bil ponovni razpust odborov in postavitev petčlanske komisije v ljudeh, ki že nad leto dni ne plačujejo nobenih prispevkov. Eden teh komisarjev je samolastno zamašil ključavnice vrat v lokale podružnice na Jesenicah in knjižnice. Nadaljnji razvoj bo prav pester, posebno odkar se je morala centrala uklonuti enodušni zahtevi slovenskih podružnic in zopet nastaviti odslovljenega Franca Leskoška. Kakor znano, ponuarja gospod Vrankar zelo rad, da je sošolec g. Praprotnika, ki je podpredsednik upravnega sveta Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in ki je tudi v imenu upravnega sveta vodil pogajanja za novo kolektivno pogodbo delavstva KID, s katero se je položaj delavstva znatno poslabšal.

SAVINJSKA DOLINA

Tudi Savinjčani se moramo oglasiti v »Neodvisnosti«. Mnogo ima že naročnikov, vendar jo moramo še bolj razširiti. Saj je »Neodvisnost« pisana za nas delovne ljudi. Naša dolžnost pa je, da tudi za njo pišemo in povemo, kako živimo. Na Savinjsko dolino se je gledalo včasih kot na obljubljeno deželo. Zaradi hmelja. Ugotoviti pa moramo, da ni hmelj kakšna odrešujoča »rožca«. Nikjer namreč ni večje špekulacije s cenami kot pri hmelju. Nikdar kmet ne ve, ali se bo pridelovanje hmelja izplačalo ali ne. Če je bil hmelj izjemoma kdaj po 160 Din kg, so plačali takrat kmetje ogromne dohodninske davke, tako da jim je le malo ostalo. Tista leta pa, ko je bil po 2 Din, ga ni videl nihče. Ker so pridelovalni stroški za hmelj pri kg najmanj 15 Din, se lahko vidi, koliko so bili na izgubi hmeljarji v enem letu. Bili so časi tudi, ko so hmeljarji paščali hmelj neobran, kjer se obiranje ni izplačalo. Zaradi takih neprilik so zašli savinjski hmeljarji v ogromne dolgove. Letos so morali nabaviti marsikje nove hmeljske droge, s čimer so se mnogi na novo zadolžili. Tak je položaj hmeljarjev v Savinjski dolini. O g. inž. Teržanu, ki je naš ožji rojak, govorijo tod, da je odstopil od »Neodvisnosti«, ker se ni mogel strinjati s slovenskim kmečko-delavskim programom »Neodvisnosti«. V Žalcu pa govorijo, da je g. Vabič zaupnik proslulega Ljotića. Temu se Savinjčani zelo čudimo, saj je znano, da je bil g. Vabič do nedavna še navdušen pristaš in bojevnik za skapno slovensko stvar. Uverjeni smo, če je to res, da si bo še premislil in vstopil nazaj v naš krog, kjer je edino njegovo mesto. Pri St. Petru ima g. župnik precej skrbi s cerkvenimi pevci. Pred kratkim je namreč zapodil organista. Nato so pevci pričeli stavkati. Zahtevali so, da se organista sprejme nazaj. G. župnik pa se ni uklonil. Cerkveni pevci pa tudi ne. Zdaj vabi g. župnik pevsko društvo »Savinjski zvon«, da bi pelo v cerkvi. Pevci tega zbora pa pravijo, da ne bodo »štrajkbrecherji«. Naj poje g. župnik sam. Pri zadnjih občinska volitvah je imela JRZ v St. Petru opravka z močno opozicijo. Le malomarnost nekaterih je zakrivila, da ni bil izvoljen priljubljeni kandidat g. Četina. Društvo kmetskih fantov in dekliet pri St. Pavlu pri Preboldu je pred kratkim uprizorilo igro »Detektiv Megla«, ki je zelo dobro uspela. Tudi snov igre je užigala. Celo med prizori je bilo več aplavzov. Nekemu fašistično nastrojenemu delavcu je šlo to tako na živce, da bi bil najraje vrgel bombe na tiste, ki so ploskali. Temu in sličnim bi mi rekli, naj se potolažijo, saj je bila samo igra. Ko bo šlo bolj zares, bo pozno za vaše nazadnjaške nazore. V Savinjski dolini je več tekstilnih tovarn. Podjetniki kar povprek kršijo kolektivno pogodbo, ki so jo podpisali v zadnji stavki. Iz tega se vidi, koliko dajo gospodje na svoj podpis. S tem pač samo izzivajo delavsko paro na odpor. Pa še prihodnjič kaj. Savinjčan.

ŠT. PAVEL PRI PREBOLDU

Od 14.—19. marca je bil v občinski pisarni razgrnjen na vpogled občinski proračun za leto 1937-38. Proračun izkazuje 204.810 Din dohodkov in prav toliko izdatkov ter je za 10 odstotkov nižji od lanskega. Pravico vpogleda in k proračunu staviti svoje pripombe imajo po zakonu vsi davčni obvezanci, ki pa se te ugodnosti in pravice v zelo mali meri poslužujejo. Desinteresiranost se opaža tako v kmetskih kot delavskih vrstah, pa tudi obrtniški krogi za vsakoletni občinski proračun ne kažejo potrebnega zanimanja. Brez dvoma ima to tudi svoje vzroke v nezadostni politični izobrazbi in v neki meri tudi konservativnosti današnjih ljudi. Mladina kaže v tem pogledu več volje in se hoče upoznati v vseh stvareh, ki tičejo javnega in — občinskega gospodarstva. Davkoplačevalcem pa tudi onim, ki davkov ne plačujejo, naj navedemo nekaj važnejših postavk: za občinske ceste je namenjenih 20.000 Din, za kmetijstvo 5690 Din, za socialno skrbstvo 36.700 Din, za podpore brezposelnim 2500 Din. Župan dobi mesečne nagrade po 500 Din, tajnik dobi plače mesečno po 900 Din in okoli 3000 Din letne nagrade, pomožni tajnik ima mesečno po 450 Din, blagajnik dobi letno 2250 Din, sluga dobi mesečno 675 Din in letno nagrado. Občinski cestar ima mesečno po 500 Din, gasilske čete dobe letno podporo 9600 Din iz občinske blagajne. Občina da tudi prispevek meščanski šoli v Celju letno 3365 Din, v Žalcu pa 4095 Din. Zanimivi so tudi dohodki in razhodki občinskega ubožnega sklada, iz katerih je razvidno tole: za vzdrževanje ubožcev pri strankah je določenih 12.400 Din (lani 14.300), za vzdrževanje ubožcev v hiralnicah 5500 Din (lani 5400), za podpore domačim ubogim je določenih 15.900 Din, izrednih podpor pa 8760 Din. Dohodki v ubožni sklad pa so: Obresti od glavnice 400 Din, darila in volila 500 Din, globe 2400 Din, prispevek iz občinske blagajne 42.500 Din. Letošnji proračun ubožnega sklada je za 7300 Din višji od lanskega. Omeniti je še treba, da je v občinskem proračunu izdatek v postavki za šolo za 30.35 Din nižji od lanskega. Tako smo navedli nekatere važnejše postavke iz občinskega proračuna in iz proračuna ubožnega sklada. Oboje je zanimivo in za naše občane poučno. —ek.

Oglašujte v „Neodvisnosti"

„Jablus"-jabolčnik

tvarina iz katere napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi brez naravne pijače po navodilu gosp. dr. J. Vošnjaka. Po povzetju stane za 50 lit. 35.50, za 100 lit. 64.— Din. Naročite lahko poljubno količino. Stotine pohvalnih pisem.

Glavno zastopstvo:

Franc Reiner, Podčetrtek

Privredna in zdravstvena zadruga za vzajemno pomoč

r. z. z o. z. v Ljubljani, Borštnikov trg 2/I.

Z glavnim odpravništvom v Mariboru, Tattenbachova ulica št. 2/I.

Namen zadruge je:

- v oddelku A, nuditi svojim članom v primeru smrti posmrtninsko podporo na podlagi vzajemne pomoči
- v oddelku B, nuditi svojim članom v primeru bolezni brezplačno zdravniško pomoč in vsa potrebna zdravila
- v oddelku C, nuditi svojim članom starostno preskrbo
- Sprejema od svojih članov hranilne vloge in jih obrestuje po dogovoru
- Daje svojim članom kratkoročna in dolgoročna posojila in predujme
- Ima v vseh krajih svoja poverjeništva in zastopstva:

V Ptuju, Ulica vseh svetnikov št. 9
V Celju, Miklošičeva 5 pt.
V Velikih Laščah, Dolnje Retje, št. 7

Ivan Vuk:

Zgodba o izgubljenem Prleku

Že pet let nisen bija v Prlekiji, pa so mi domači pisali, da sen kak zgübljeni sin v sveten pismi, ki je ša in se potepa okrog, domo pa neče poglednoti.

To me je včasi malo razjezilo pa sen misla, da bo enok le trebalo pogledati v Prlekijo.

Prišlo je letošnjo sproletje, prece mokro, pa tüdi prece lepo. In na Jožefovo je sijalo takšno sunce, ka ga že dugo ni blo takšnega. Vse je zbežalo iz Ljübljane nekam v gore, pa tüdi v vèške krčme. Pa sen reka: »Ja, če že vse zapüšča to Ljübljano, zakaj bi potle glih jaz moga ostati v Ljübljani. Pa ravno na Jožefovo. Tan doma v Dragotincih, v Prlekiji ma gnes Zefika in Južek godovno. Kaj če bi jo potegna v Dragotince?«

Pa sen seja na cüg. Pri okni na kolodvori sen reka: »Radenci« in za karto našteja peneze. Že pet let nisen bija duma, zaj mo ali malo pogledna, kak se kaj majo.

Proti večeri nekak tak ob pol štirih se je cüg v Radincih stava, pa sen stopa vün. Ko sen se ogleda, mi je gratalo tak nekak sladko. Ker veste, zrak je v Prlekiji čisto drügačen, sunce lepše sija in vse je tak nekašno domačo. Radinska ves, se mi je zdelo, da se mi kar smeje. Hiše s slamnato streho, tü pa tan kera tüdi že s ciglasto, so bile med sadnim drevjem kak teglni z najlepšimi rožami. Kimale so in mi gučale, tak se mi je zdelo:

»No, pje, si deno enok priša, ti zgübljeni sin?«

Pa sen jin reka:

»Priša sen, priša. Nemrem inače, moga sen priti. Preveč me je že vleklo. Kaj je dosti novega?«

»O, že gre,« so rekle hiše, tak se mi je ali zdelo. »Že gre. Kopati smo začeli v goricah, orjemo tüdi, in travnike čistimo. Preveč krtovijakov je letos.«

»Ja,« sen reka, »krtovijakov je tüdi letos povsod dosta. Tüdi v Ljübljani ne veš kak bi stopa, da bi ne brsna v krtovijak.«

»Kaj,« so se začüdili hiše. »Se tan nemate travnikov, a kak so potli krtovijaki?«

»Pa so,« sen reka. »Tisti krtovijaki ne jejo samo ogrcov kak tü pri vas, jejo tüdi drüge reči. Zato je vse tak drago.«

»To ste ali resen sromaki,« so rekle hiše, kak se mi je zdelo. Prikimal sen. Kaj pa naj naredin drüga. Ša sen dale.

Kapelska cerkev tam s tistega kapelskega vrha, me je mogla tüdi že zapaziti. Zdelo se mi je, da so se njene oči, kerin pravijo ljüdje, okna, zasvetile kak da bi rekle:

»Pje, kaj si res ti, zgübljeni sin, ki se vrača?«

Pokima sen z glavo. Kaj pa naj drügega naredin. Ona pa je rekla: »Mujmo ne hodi, ko boš priša na breg. Se veš, lepo se vse vidi z mojega brega. Slovenske gorice, Mürsko polje, Prekmurje, kak bi bila naslikana najlepša slika na zelenem platnu.«

»Bon se bon zglasa,« sen reka.

Ogledna sen se, po keri poti naj grem, da bon prle tan. Čez železnico in po veliki cesti, je nekoliko dalje. Eh, kaj, kar tü za hišami, čez travnike jo mahnem. Se ne moren znajti. Kekokrat sen prej enok že te poti prehoda.

In sen ša.

Ko sen tak ša in štindira, kaj mo vse tan pri naših reká in kak bon Zefiki in Južeki vujkša srečno godovno, je tan z ene zorane jive, ki je bila pri lesi ob cesti, neke grozno zafrfotalo in zletelo ter se drlo:

»Kaj, pje, kaj, pje!«

Gleda sen. »Terentete« bi reka Madžar, jerebi so. Pa še kakšni jerebi. Gvišno so se me tüdi prestrašili, ker sen tak zamišljen ša in zato so tak kričali v jezi:

»Kaj, pje, kaj, pje,« kak da bi hteli reči, da jih ne smem loviti.

Pa sen jin v tolažbo reka:

»Kaj se me bojite? Se nisen jager in nič nečen. Samo v Dragotince grem na godovno.«

Zdelo se mi je, da so se pomirili tisti jerebi in se iz lèsa vün drli:

»Tü sen, tü sen, tü sen.«

»Pjebi,« sen mahna z roko. »Se me nete zanorili. Dobro ven kodig moren iti. Kekokrat sen že hoda.«

Jerebi pa so vseeno kričali:

»Tü sen, tü sen, tü sen.«

Jaz pa sen ša dalje. Krič̌te sen si misla. Po prleškem ste srednjega spola, po krajnski pa ženskega. Zato razmin, da nemrete biti tiho.

Sakrmensko so mi jerebi prav svetovali, ali to sen vida še le, ko sen bija pri Kapeli.

Ša sen po lèsi in pot se mi je zdela znana, pa tüdi neznana. Vse se pač spreminja, sen se tolaža, pa tüdi pot. Ker nekakša čüdna je bila pot, ni bila takšna, po kakšni sen pred petimi leti hoda. Pa če sen bole gleda, se mi je zdela takšna, po kakšni sen te hoda, iè nekoliko spremenjena. Kaj naj zaj verjen? Da ne grem prav, da sen zajša, ali da se je vse, tüdi jaz, pa vsi drügi, spremenilo.

»Nekak predugo hodim skozi toti les,« sen guča san pri sebi. Nazadnje mi je pot čista sfalila. Nejnok je ni bilo več. »Tak,« sen reka san pri sebi, »zaj pa maš.« Gleda sen gor in doj, pa poti ni. Pred meno je sta strmi breg. »Takšnega brega,« sem guča san s seboj, »prle nisen nikdar vida, še meje pa po njem hoda.« »Aha,« sen reka, »najbrž bo to breg v Kapelski vrh. Tisti je tak strmi, kak so včasi pravili. Kapela pa je na desni. Nič zato,« sen reka, »če sen malo zajša. Priša bom tüdi čez ta hrib, pa bom vida ge sen.«

Ves sen se zasopiha, ko sen pleza na tisti breg. Kocmovec je bil mehek, da sen včasi pomisla če ne hodim po tepihih. Pa tote cmereke, hujke, gabrovje in bukovje, hrastovje, stojijo tak po domače v ten lesi, da se mi zdi, da sen v veki cerkvi. Takšno je toto drevje, ki v naši prleški kmetje. Ponosni, samozavestni, resno-šaljivi in dobrodušni. Ne veš ali bi jih objeja za njihovo bodesedo ali kaj bi nareda.

Tan je pribežala veverca. Poskakovala je po kocmovcu kak naše prleške dekline, če plešejo. Rep je pa imela kakor da drži türško bandero s sedmimi konjskimi repovi. Gleda me je, in nekaj godrnjala, kak bi g[illegible]učala:

»Hmhar, hmhar.« Zdelo se mi je, da je tekla: »Sen nikar, sen nikar, kamerad.« Odkril sen se ji. Prasnila je na debeli hrast in me od tan goj gleda.

»Kaj bežiš,« sen reka. »Č[illegible]la. ko kamerad, ne moren re[illegible] e sen ti lehkodrevji skakati in plezti nei[illegible]či. Tak po[illegible]nrem kak ti. Skačen sicer že in plezam, a to po zemlji in če me k temu prisili, kak je to dandanes v navadi, kakšen moj človeški kamerad. Če bi pa meja tvojo gibčnost in tvojo korajžo, veverica, bi si že veda pomagati...«

Vroče mi je blo, ves sen švica. Breg je sakrmensko strm. Še na Stol, ko sen enok gor ša, me ni tak zdela, kak ta breg.

»Se mo skoro na vrhu,« sen se tolaža. »Zrak je tü tak čisti in sveži,« sen si güča, »da bi bilo škoda, če bi ga res z vso žlico ne zavživa. Zato, draga plüča, vživajte dokler je.«

Priša sen na vrh.

Pogledan. »Kaj,« sen si zguča. »N[illegible] tu Kapèle? Se je venda skoz bila t[illegible]. Kan so jo pa zanesli?«

Oziram se in se obrnem.

»Teremtete,« bi reka M[illegible]adžar. Sakrmensko sen zajša. Prevo[illegible]e na pravo sen ša. Pa sen priša v [illegible]adinski vrh, pa ne na Kapelskega. I[illegible] tan, vidiš, je Kapela — cerkev. Pjeb[illegible] jerebi, prav ste mi gučali: »Tü se[illegible], tü sen...« samo jaz sen bija nor, da [illegible] van nisen verva. Zdaj pa treba zop[illegible]et v grabo in znavič na breg. Kak da [illegible] sen kakšen hribolazec. Ves zaŠvican[illegible] sen ša v grabo. Tan od strani je z neke[illegible]jive zletela velika žuta vuga in se str[illegible]rašno smejala:

»Pj[illegible]e...« je kak klarnet žvižgal njen glas[illegible]. »Hühühühühü...«

[illegible] Le dele se norca, le dele. Le smej se[illegible]« sen zakriča. »Se bon jaz tebi že [illegible]di enok smeja.«

Vuga pa se je divje, norčavo, kakor bi piskal klarinet, smejala:

»Pjee... hühühühü...«

Prepleza sen drügi hrib in zda sen pri Kapeli-cerkvi. Stala je tan, vsa bela kakor od jutranje rose umita, lepa kakor svaterca in gledala po Mürskem polju, po Slovenskih goricah kakor umetnik, ki bi stremel v lepoto slik pred njim razprostrtih in nenavadno lepih in umetniško popolnih, pozdravljajoča Prlekijo in jo božajoča.

»Pozdravljena,« sen reka, pozdravljen obelisk Prlekije, oltar Slovenskih goric in Mürskega polja, samozavestno stoječ, s katerega se dvigajo kadila slave lepi Prlekiji in vsi, ki pridejo k tebi, darujejo na oltarju slavospeve v čast tebi in lepoti, razprostirajoči se vsenaokrog.

Mursko polje, Prekmurje, v kakšno širino in daljino se razprostiraš s svojimi vasicami, z belimi cerkvicami, slikovito, kakor da so gnezda štorkelj, ponosno na straži stoječa. Vmes visoki jagnedi, bele ceste, zeleni travniki, zibajoča se polja s širokim trakom prepasana, kakor prleška deklina, z židanim trakom — reko Muro. Na drügi strani valovite Slovenske gorice, posejane z vinogradi, z belimi hišami, ki so kakor shrambe čednosti, obkrožene s sadnim drevjem in ko zacvito pomladi breskve, je kakor bi porosil rubinasti dež in vas ovenčal s svojo ljubeznijo. Vitki stolpi cerkvic strme kakor kažiprsti iz drevja in vasi, kakor bi govorili vsem in vsakemu o vas in ljudeh, ki so prebivalci, kar pomni zgodovina, domačini teh lepot in ki govore govorico zvočno, blagoglasno, kakor je blagoglasna lepota teh goric. Pesmi, kakor bi igrala piščal, kakor bi donele orglje, kakor bi se smejale harmonike. Slovensko ljudstvo, Prleki, so domačini teh pokrajin. Pozdravljeni, sem zavihtel klobuk in srce mi je nekaj sladko ožemalo. Tam pod mano je skupina, Sv. Jurij, kakor slikan na zelenem platnu, okrašen z jagnedi. Dalje tam na Starigori Sv. Duh, okrog gozdovi, gorice, travniki, njive, po katerih se vijuga, kakor židani trak, reka Ščavnica. In tam na sinjem obzorju vzhodnega neba stoji na lepem, zelenem piedestalu bela cerkvica z vitkim stolpom, z mogočno palmo kot tovarišem: Mala Nedelja. Slika je nenavadno krasna, kakor da jo je pravkar naslikal velik umetnik na prostranem sinjomodrem platnu in jo razgrnil tam na obzorju.

Klobük sen vzeja z glave. Tiho sen bija in zdelo se mi je, da je moja düša molila.

Ge je takšna lepota, sen reka potli čez neke časa. O, se so povsod svojevrstne lepote, da se jim človek čüdi in jih gleda. Ali tako slikovite lepote, tako umetnonaravno naslikane in ustvarjene, s tako milino domačnosti, ki gledalca z vso toploto in nežnostjo, ki se mu smehlja, kakor nevesta ženinu ljubljencu, še nisen vida. Kaj güčin, nisen vida. Vida sen to še prevečkrat, se sen Prlek, ali sit lepote, se nisen zato zanima. Zdaj, ko sen indi, pa sen po petih letih, resen kak kakšen zgübljeni sin, znavič vida, zdaj še le sen razma, kaj je lepota in ge je lepota.

Pozdravljena Mala Nedelja, Sv. Duh in Sv. Jurij, in ti reka Ščavnica, pozdravljen, Sv. Anton, Sv. Andraž, Sv. Trije kralji. Pozdravljena Negova s svojim gradom. Pozdravljena Gornja Radgona in tiste ravnine za Radgono, kjer so naši pradedje še peli slovenske pesmi, pozdravljena Tišina, Murska Sobota, Sv. Križ, pozdravljen Ljutomer. Pozdravljeni vsi vi, cvetke v prekrasnem vencu lepe Prlekije.

Klobük sen znavič povezna na glavo. Nad meno pa je nekaj zatreskalo. Pogleda sen. Nad meno so leteli golobi. Prleški golobi. In so me pozdravili s treskom svojih peruti. Nigdar indi nisen še vida leteti golobov, ki bi, ko so nad človekom, ki jim je všeč, ne zatreskali ali zaploskali s peruti.

Prleški golobi to delajo. In zdelo se mi je, da so mi rekli:

»Gre, gre, gre, Prlek gre...«

Pa sem jim zaklical:

Grem, grem, v Dragotince, na godovno. Po petih letih znavič enok kak zgübljeni sin. Boglone za vaš pozdrav.

Golobi so se zaobrnili, se spustili nekoliko nižje k meni in zaploskali s peruti, da sem kar zavriskal v odgovor:

»Gree, gree, gree...«

Tan na vzhodu, kak je tisti košati les, je poletavala kavka. S tenkim glasom je kričala, kak da nekomi nekje pripoveduje:

»Tü je, tü je...«

Me že vidi, sen si reka. »Pa pravi tisti tan, da že gren.«

Ko sen priša v Dragotince, mi je bilo v resnici kak zgübljenimi sini, o kerem piše sveto pismo. Ko sen Zefiki in Južeki vujkša srečno godovno, nista sicer zaklala zgübljenimi sini Prleki pitanega teleta, kakor oče v svetem pismu, pač pa sta razgrnila na mizo pečen projnik, slastne gomilce in domače, prleško vino se je kar iskrilo. Tam na drügi mizi pa se mi je režal sakrmensko lep krapec, ves sirov, da nisen veda kaj naj z[illegible]nem: Projnik, gibajnce ali krapec.

Pa smo jedli in pili, da man še g[illegible] mastne prste in mokra vüsta.

Izdaja konzorcij »Neodvisnosti«. Urejuje [illegible] odgovarja Stanko Hiti, novinar v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna, predstavnik ravnatelj Stanko Detela.